

**EGPARE SE HOUDINGS TEENoor SEKSUELE MAATUITRUILING:
'N VERGELYKENDE ONDERSOEK TUSSEN AFRIKAANS- EN
ENGELSSPREKENDES IN BLOEMFONTEIN**

Dirk Adriaan Johannes Nel

Voorgelê ter vervulling van die vereistes vir die graad Magister Societatis Scientiae

Fakulteit Geesteswetenskappe

Departement Sielkunde

UNIVERSITEIT VAN DIE VRYSTAAT

Bloemfontein, Suid-Afrika

Maart 2008

Studieleier: Professor A. le Roux, D.Phil. (Universiteit van die Vrystaat)

Ek verklaar dat die verhandeling (in artikelvorm) wat hierby vir die graad Magister Societatis Scientiae in Sielkunde aan die Universiteit van die Vrystaat deur my ingedien word, my selfstandige werk is en nie voorheen deur my vir 'n graad aan 'n ander Universiteit/fakulteit ingedien is nie. Ek doen voorts afstand van die outeursreg in die verhandeling ten gunste van die Universiteit van die Vrystaat.

D.A.J. Nel

Met opregte dank aan elkeen wat 'n bydrae gelewer het
tot die uitvoering van hierdie navorsing
sonder wie se hulp hierdie studie nie die lig sou sien nie.

Aan God die eer.

Oriëntering

In ooreenstemming met die regulasies van die Universiteit van die Vrystaat word hierdie verhandeling aangebied in artikelvorm.

As gevolg daarvan dat dieselfde metodologie in al die onderskeie empiriese artikels toegepas is en dat die literatuuroorsig in beide gevalle op seksuele maatuitruiling en houding toegespits is, het dit noodwendig 'n mate van oorvleueling tot gevolg gehad. Sodanige oorvleueling is egter nie vreemd in die praktyk nie waar oorvleueling ook voorkom wanneer dieselfde outeur verskillende artikels (gewoonlik in verskillende tydskrifte) uit dieselfde navorsingsprojek publiseer. Die volgende artikels sal aangebied word:

Artikel 1: Die invloed van 'n aantal veranderlikes op egpare se houdings teenoor seksuele maatuitruiling

Artikel 2: Die effek van 'n aantal veranderlikes op egpare in Bloemfontein se houdings teenoor seksuele maatuitruiling: 'n Vergelykende studie tussen Afrikaans- en Engelssprekendes in Bloemfontein

Artikel 1:

**DIE INVLOED VAN 'N AANTAL VERANDERLIKES OP EGPARE
SE HOUDINGS TEENoor SEKSUELE MAATUITRUILING**

D.A.J. Nel
Departement Sielkunde
Universiteit van die Vrystaat
Posbus 339
Bloemfontein
9300

Die invloed van 'n aantal veranderlikes op egpare se houdings teenoor seksuele maatuitruiling

Abstract

Since sexual mate swinging came about in the fifties, a lot of research has been done on the subject. This research, however, seem to have come to an end in the eighties. This means that there is no current data on the matter, and the current state of affairs is also unknown. The goal of this study, namely to investigate the attitudes of married couples towards sexual mate swinging, has been reached by handing out questionnaires to residents of Bloemfontein. A total of 500 useable questionnaires were received back. The questionnaire consisted of an attitude scale as well as a biographical questionnaire. The influence of various variables, namely gender, age, church attendance and language on the attitudes of respondents towards sexual mate swinging was investigated. A factorial analysis of variance was used, as were several one-way analyses of variance. The results have shown that gender, church attendance and language had a significant influence on sexual mate swinging, while age was the only variable which had no significant influence.

(Key words: Sexual mate swinging, attitude, gender, age, church attendance, language, married couple, alternative life style)

Samevatting

Sedert seksuele maatuitruiling in die vyftigerjare tot stand gekom het, is baie navorsing daaromtrent uitgevoer. Hierdie navorsing het egter in die tagtigerjare begin opdroog, met die gevolg dat baie min resente gegewens tans beskikbaar is, en daar geen idee is van die huidige stand van sake nie. Die doel van hierdie studie, naamlik om die houding van egpare omtrent seksuele maatuitruiling te ondersoek, is bereik deur vraelyste aan inwoners van Bloemfontein uit te deel. Altesaam 500 bruikbare vraelyste is terugontvang. Die vraelys het bestaan uit 'n houdingskaal sowel as 'n biografiese vraelys. Die invloed van verskeie veranderlikes, naamlik geslag,

ouderdom, kerkbywoning en taal op die houding van respondente teenoor seksuele maatuitruiling is ondersoek. 'n Faktoriale variansie-ontleding asook verskeie eenrigtingvariensie-ontledings is uitgevoer. Die resultate het getoon dat geslag, kerkbywoning en taal 'n beduidende invloed op die houdings van respondente teenoor seksuele maatuitruiling gehad het. Slegs ouderdom het geen statistiese beduidendheid getoon nie.

(Sleutelwoorde: Seksuele maatuitruiling, houding, geslag, ouderdom, kerkbywoning, taal, egpaar, alternatiewe lewenstyl)

INHOUDSOPGAWE

INHOUD	BLADSY
1. INLEIDING	1
2. PROBLEEMSTELLING EN DOEL VAN DIE NAVORSING	1
3. NOODSAAKLIKHEID VAN DIE NAVORSING	2
4. LITERATUUROORSIG	2
4.1 Seksuele maatuitruiling	2
4.1.1 Definiëring van seksuele maatuitruiling	3
4.1.2 Die geskiedenis van seksuele maatuitruiling	3
4.1.3 Eienskappe van seksuele maatuitruiling	4
4.1.3.1 Persoonlikheidseienskappe	4
4.1.3.2 Waardes	4
4.1.3.3 Afwykings	4
4.2 Teorieë met betrekking tot seksuele maatuitruiling	5
4.2.1 Marginaliteitsteorie	5
4.2.2 Outonomieiteitsteorie	6
4.2.3 Sosiaal-psigologiese teorie	6
4.3 Kritiek op vorige studies in verband met seksuele maatuitruiling	7
4.4 Houding	10
4.4.1 Definiëring van houding	10
4.4.2 Houdingsteorieë	11
4.4.2.1 Leerteorie	11
4.4.2.2 Kognitiewe konsekwentheidsteorie	11
4.4.2.3 Verwagtingsteorie	12
4.4.2.4 Kognitiewe respons-teorie	12
4.4.3 Die verband tussen houding en gedrag	13
5. FAKTORE WAT HOUDING TEENOR SEKSUELE MAATUITRUILING BEÏNVLOED	13
5.1 Geslag	13
5.2 Ouderdom	13

INHOUD	BLADSY
5.3 Kerkbywoning	14
5.4 Taal	14
6. NAVORSINGSMETODES	14
6.1 Navorsingshipoteses	14
6.1.1 Hipotese 1	15
6.1.2 Hipotese 2	15
6.2 Metode van ondersoek	15
6.2.1 Navorsingsontwerp	15
6.2.2 Die steekproef	15
6.2.2.1 Probleme wat ervaar is	16
6.2.3 Meetinstrumente	16
6.2.3.1 Die semantiese differensiaal-skaal	16
6.2.3.2 Betroubaarheid en geldigheid	17
6.2.3.3 Biografiese vraelys	17
6.2.4 Statistiese ontleding	17
7. RESULTATE	18
7.1 Beskrywende statistiek	18
7.2 Inferensiële Statistiek	20
7.3 Kwalitatiewe navorsing	24
7.4 Betroubaarheid van die houdingskaal	27
8. BESPREKING VAN DIE RESULTATE	28
8.1 Hipotese 1	29
8.2 Hipotese 2	30
9. GEVOLGTREKKING	30
10. TEKORTKOMINGE EN AANBEVELINGS	32
11. BIBLIOGRAFIE	33
BYLAAG A	

LYS VAN TABELLE

		BLADSY
Tabel 1	Uiterste waardes in volgorde van voorkeur	5
Tabel 2	'n Proses-model van seksuele maatuitruiling	8
Tabel 3	'n Samevatting van studies wat in verband met seksuele maatuitruiling uitgevoer is	9
Tabel 4	Frekwensies vir die geslag en taal van respondente	19
Tabel 5	Frekwensies vir die geslag en taal van proefpersone wat vantevore betrokke was by maatuitruiling	20
Tabel 6	Faktoriale variansie-ontleding vir houdingskaal met geslag, ouderdom, kerkbywoning en taal	21
Tabel 7	Eenrigtingvariensie-ontleding vir houdingskaal met geslag	22
Tabel 8	Eenrigtingvariensie-ontleding vir houdingskaal met ouderdom	22
Tabel 9	Beduidende Scheffé-toets-vergelyking vir eenrigtingvariensie-ontleding van houdingskaal met ouderdom	22
Tabel 10	Eenrigtingvariensie-ontleding vir houdingskaal met kerkbywoning	23
Tabel 11	Beduidende Scheffé-toets-vergelyking vir eenrigtingvariensie-ontleding vir houdingskaal met kerkbywoning	23
Tabel 12	Eenrigtingvariensie-ontleding vir houdingskaal met taal	24
Tabel 13	Positiewe en negatiewe kommentaar wat gelewer is ten opsigte van seksuele maatuitruiling deur proefpersone wat al vantevore daaraan deelgeneem het	25
Tabel 14	Betroubaarhede van die Afrikaanse en Engelse houdingskale	28

LYS VAN FIGURE

	BLADSY
Figuur 1 Frekwensies en gemiddelde houding-tellings van nie-maatuitruilers teenoor dié van maatuitruilers	20
Figuur 2 Positiewe kommentaar gelewer ten opsigte van seksuele maatuitruiling teenoor negatiewe kommentaar gelewer deur proefpersone wat al vantevore daaraan deelgeneem het	25
Figuur 3 Positiewe en negatiewe kommentaar gelewer deur mans teenoor positiewe en negatiewe kommentaar gelewer deur vroue wat al vantevore aan seksuele maatuitruiling deelgeneem het	26
Figuur 4 Positiewe en negatiewe kommentaar gelewer deur Afrikaanssprekendes teenoor positiewe en negatiewe kommentaar gelewer deur Engelssprekendes wat al vantevore aan seksuele maatuitruiling deelgeneem het	27

1. INLEIDING

Die konstruk “seksuele maatuitruiling” is meer uitgebreid en georganiseerd as wat die meeste mense vermoed. Die woord “mate swinging” word dikwels vereenselwig met gesellige kuiertjies waar die geselskap, heel onbeplan, skielik ‘n seksuele wending neem. Alhoewel dit soms die geval mag wees, geld die teendeel egter in die meerderheid van gevalle. Seksuele maatuitruiling blyk ‘n georganiseerde, deeglik beplande lewenstyl, waar deelnemers mekaar ontmoet deur middel van advertensies, die internet, by klubs, vakansieoorde, en jaarlikse konferensies en seminare te wees (Bergstrand & Williams, 2000).

2. PROBLEEMSTELLING EN DOEL VAN DIE NAVORSING

In die tradisionele sin verwys die term “huwelik” na ‘n “wettige verbintenis tussen twee persone van die teenoorgestelde geslag om lewenslank as man en vrou saam te leef” (Odendaal, Schoonees, Swanepoel, Du Toit & Booyesen, 1992). ‘n Breër riglyn moet egter gevolg word wanneer daar na die huwelik in die hedendaagse samelewing verwys word. Die term “alternatiewe lewenstyle” sluit ‘n verskeidenheid nie-tradisionele vorms van die gesin en lewenstyle in, byvoorbeeld enkellopers, buite-egtelike heteroseksuele saamwoon, enkelouer-gesinne, gay- en lesbiese verhoudings, oop huwelike, meervoudige verhoudings en kommunes (Rubin, 2001).

Seksuele maatuitruiling, wat ook as ‘n alternatiewe lewenstyl beskou word, is die ooreenkoms tussen ‘n getroude paartjie om maats te ruil, uitsluitlik vir seksuele doeleindes (Buunk & Van Driel, 1989). Volgens Bergstrand en Williams (2000) is seksuele maatuitruiling ‘n nie-monogamiese seksuele aktiwiteit wat soos enige ander sosiale aktiwiteit behandel word, en saam as ‘n paartjie ervaar kan word. Hierdie verskynsel bestaan reeds dekades lank, en lok reeds belangstelling vanaf die vyftigerjare uit (Bergstrand & Williams, 2000). Volgens Bergstrand en Williams (2000) ervaar egpare wat seksuele maatuitruiling beoefen, hoër vlakke van huwelikstevredenheid as paartjies wat nie die verskynsel beoefen nie. Alhoewel navorsing wat die teendeel bewys nie gevind kon word nie, het Denfield (1974) verskeie redes geïdentifiseer waarom sommige paartjies, wat vir ‘n tydperk lank seksuele maatuitruiling beoefen het, daarmee opgehou het. Redes het jaloesie, skuldgevoelens, ‘n bedreiging teenoor die huwelik, die ontwikkeling van emosionele bande buite die

huwelik, verveeldheid en die verloor van belangstelling, teleurstelling, egskeiding, die onvermoë van die vrou om die situasie te hanteer, en vrees om betrap te word, ingesluit. Geen navorsing oor hierdie lewenstyl in Suid-Afrika kon in die literatuur opgespoor word nie, derhalwe is die doel van hierdie studie om die houdings van egpare teenoor seksuele maatuitruiling in Bloemfontein te ondersoek, met geslag, ouderdom, kerkbywoning, en taal as onafhanklike veranderlikes. 'n Vergelyking sal getref word tussen wit, Afrikaans- en Engelssprekende mans en vroue in Bloemfontein.

3. NOODSAAKLIKHEID VAN DIE NAVORSING

Die meerderheid navorsing wat alreeds in verband met seksuele maatuitruiling uitgevoer is, is in die sewentiger- en tagtigerjare gedoen. 'n Rekenaarsoektog het baie min onlangse studies opgelewer. Volgens Jenks (1998) word daar nie gereeld 'n oorsig gedoen van die literatuur in verband met seksuele maatuitruiling nie. Volgens Rubin (2001) is daar verskeie redes waarom navorsing van seksuele maatuitruiling en ander alternatiewe lewenstyle afgeskeep word, onder andere die aanname dat MIV-vigs daartoe gelei het dat hierdie lewenstyle verdwyn het. Die huidige stand van sake is dus in duisternis gehul. Veral in die Suid-Afrikaanse konteks is daar 'n groot leemte in hierdie verband, aangesien geen Suid-Afrikaanse navorsing in verband met seksuele maatuitruiling gevind kon word nie.

4. LITERATUUROORSIG

4.1 Seksuele maatuitruiling

Die volgende aspekte met betrekking tot seksuele maatuitruiling sal vervolgens bespreek word: definiëring van seksuele maatuitruiling, die geskiedenis van seksuele maatuitruiling, persoonlikheidseienskappe van seksuele maatuitruilers, teorieë met betrekking tot seksuele maatuitruiling, waaronder die volgende: Walshok (1974) se marginaliteitsteorie, Gilmartin (1974) se outonomieiteorie en Jenks (1985b) se sosiaal-psigologiese teorie, asook kritiek op vorige studies in verband met seksuele maatuitruiling.

4.1.1 Definiëring van seksuele maatuitruiling

Seksuele maatuitruiling, volgens Buunk en Van Driel (1989), is die ooreenkoms tussen 'n getroude paartjie om maats te ruil, uitsluitlik vir seksuele doeleindes. Hiervolgens ontmoet maatuitruilers mekaar deur middel van koerant- en tydskrif-advertensies, persoonlike verwysing, in maatuitruilers-klubs, en op partytjies waar maatuitruiling plaasvind (Fang, 1976). Talle advertensies verskyn ook op die internet waar paartjies op soek is na ander paartjies om maats mee te ruil (www.datingsouthafrica.com; www.fancy-a-shag.com; www.matchesplus.com).

4.1.2 Die geskiedenis van seksuele maatuitruiling

Seksuele maatuitruiling het na bewering sy oorsprong gehad onder Amerikaanse vegvlieëners en hul vroue tydens die Tweede Wêreldoorlog (Gould, 1999). Die sterftesyfer onder hierdie vlieëners was baie hoog. Volgens Gould (1999) het 'n noue band tussen die vegvlieëners bestaan, wat tot gevolg gehad het dat mans emosioneel sowel as seksueel na hul makkers se vrouens omgesien het asof hulle hul eie was wanneer laasgenoemde se mans weg was of verlore geraak het. Volgens Gould (1999) is dit ook moontlik dat maatuitruiling sy oorsprong gehad het onder Amerikaanse vegvlieëners wat in die Kaliforniese woestyn gestasioneer was. Alhoewel die definitiewe oorsprong onseker is, word daar algemeen aanvaar dat seksuele maatuitruiling onder Amerikaanse militêre gemeenskappe in die vyftigerjare ontstaan het. Gedurende hierdie tydperk het die verskynsel baie aandag geniet, veral deur middel van die media (Bergstrand & Williams, 2000), en is daarna verwys as "vrou-uitruiling" ("*wife swapping*") (Dengrove, 1959).

Volgens Gould (1999) is die eerste seksuele maatuitruilersorganisasie, die "Sexual Freedom League", in die sestigerjare in Berkley, Kalifornië, op die been gebring. Uiteindelik is die "North American Swing Club Association", oftewel NASCA, hieruit gebore. Vandag staan hierdie organisasie ook bekend as "NASCA International", en beweert hulle dat daar georganiseerde maatuitruilersklubs in elke Amerikaanse staat, sowel as Kanada, Engeland, Frankryk, Duitsland en Japan is (Bergstrand & Williams, 2000). "Lifestyle Inc.", 'n reisagentskap vir seksuele maatuitruilers, het in Januarie 1998, 700 paartjies by 'n vakansieoord in Jamaika ingeboek (Jenks, 1998). Met hedendaagse tegnologie is dit baie makliker vir maatuitruilers om paartjies te ontmoet wat in hul belangstelling deel. Die internet, onder andere, is 'n maklike manier om mense uit

verskillende samelewings te bereik. Duisende webtuistes bied paartjies wêreldwyd die geleentheid om ander paartjies te ontmoet en seksueel uit te ruil. Ook in Suid-Afrika is daar vir paartjies wat in die verskynsel belangstel, geleenthede om deel te word van so 'n gemeenskap. Een van hierdie geleenthede vir Suid-Afrikaners is die webtuiste "www.sacouples.co.za". Hier kry paartjies, asook enkelopende vroue, die geleentheid om ander seksuele maatuitruilende Suid-Afrikaanse paartjies te ontmoet, of om deel te word van so 'n gemeenskap. Die toelating van enkelopende mans is beperk. So ook is die toelating van biseksuele vroue aanvaarbaar, terwyl die toelating van biseksuele mans beperk is.

4.1.3 Eienskappe van seksuele maatuitruilers

4.1.3.1 Persoonlikheidseienskappe

Verskeie studies is al uitgevoer in verband met die persoonlikheidseienskappe van seksuele maatuitruilers. In een studie deur Jenks (1986) is vroe relevant tot outoritarisme, Machiavellisme, filosofie van die menslike natuur, interne-eksterne lokus van kontrole, en aliënasië aan proefpersone gestel. Bevindings het getoon dat die verskille tussen maatuitruilers en nie-maatuitruilers gering was.

4.1.3.2 Waardes

In nog 'n studie is maatuitruilers gevra om 'n lys uiterste waardes op 'n ranglys te plaas (Jenks, 1988). Uiterste waardes is dié waardes wat verwys na 'n verkieslike bestaansingesteldheid. Die skaal is opgestel deur Rokeach (1968). Die maatuitruilers het die persoonlike waardes bo die meer sosiale waardes beklemtoon, en het saligheid laaste geplaas. In die middel was dié waardes wat persoonlik, maar meer prestasiegeoriënteerd is. Die resultate is voorgestel in Tabel 1.

4.1.3.3 Afwykings

In 'n studie deur Duckworth en Levitt (1985) is die MMPI, die mees algemeen gebruikte meetinstrument om emosionele en persoonlikheidsversteurings te meet en wat uit ongeveer 600 items bestaan, aan 'n populasie van 30 maatuitruilers gegee om te voltooi. Daar is bevind dat ongeveer die helfte van die respondente buite die normale veld gevaar het op hul kliniese skaal-evaluasies. Die grootste groep, bestaande uit ongeveer een-sesde van die populasie, is hoog gerang ten opsigte van hipomanie, wat hiperaktiwiteit, prikkelbaarheid en lae selfbeheersing bevorder. Die

Tabel 1: Uiterste waardes in volgorde van voorkeur (Jenks, 1988).

1. Selfrespek	10. Opwindende lewe
2. Gesinsekuriteit	11. Gemaklike lewe
3. Innerlike harmonie	12. Wysheid
4. Geluk (gelykop)	13. Wêreldvrede
5. Volwasse liefde (gelykop)	14. Sosiale erkenning
6. Opregte vriendskap	15. Gelykheid
7. Plesier	16. Mooi wêreld
8. Vryheid	17. Nasionale sekuriteit
9. Gevoel van totstandbrenging	18. Saligheid

bevindings het egter nie op enige ernstige psigologiese versteurings gedui nie. Dit is egter belangrik dat daarop gelet word dat die steekproef baie klein was, en dat al die respondente uit dieselfde maatuitruilersklub afkomstig was. Ook Murstein, Case en Gunn (1985) kon in 'n ondersoek geen bewyse vind dat maatuitruilers versteurde individue is nie.

4.2 Teorieë met betrekking tot seksuele maatuitruiling

Verskeie teorieë is alreeds ontwikkel ten einde seksuele maatuitruiling te verduidelik. Twee van hierdie teorieë beklemtoon sosiale veranderlikes, soos middelklas-marginaliteit (Walshok, 1971), asook outonomie van die individu se gesin en ander instansies in die samelewing (Gilmartin, 1974).

4.2.1 Marginaliteitsteorie

Walshok (1974) se teorie is gebaseer op die konsep van marginaliteit. Sy karakteriseer maatuitruilers as lede van die nuwe middelklas, met ander woorde, mense wat eers onlangs die opvoeding en rykdom bekom het wat hulle in die middelklas insluit. Sy noem ook dat individue wat nuut is tot die middelklas, 'n uiters twyfelagtige posisie in die samelewing beklee met dié dat hulle onlangs in voorstede ingetrek het, en 'n algeheel burokratiesse lewenstyl handhaaf. Hulle is nie meer deel van die werkersklas nie, is nie meer plattelandse werkers nie, en is dus nie meer lid van 'n hegte, veilige gemeenskap nie. Hierteenoor is hulle ook nog nie volwaardig lid van die middelklas in terme van algemene opvoeding, lewenstyl, werksekuriteit en gemeenskapsidentiteit nie. Individue wat die marginale status beklee word dikwels gedwing om innoverende en aangepaste response ten opsigte van hul twyfelagtige toestande te maak. Op grond van hul marginaliteit is hulle meer kwesbaar vir die druk om kontak met ander te maak ten einde

‘n algemene ervaring te deel. Seksuele maatuitruiling bied só ‘n geleentheid (Walshok, 1971). Geen ondersoek is egter geloods om hierdie teorie te probeer bewys nie.

4.2.2 Outonomieiteiteorie

Gilmartin (1974) se teorie is gebaseer op die konsep van outonomie en die gemeenskap. Hy teoretiseer dat, hoe losser ‘n individu van sy gemeenskap en die belangrikste instansies in die samelewing is, byvoorbeeld die gesin of geloof, hoe groter is die moontlikheid dat daardie individu minder tradisionele maar meer afwykende gedrag en idees sal aanvaar. Met ander woorde, indien ‘n individu nie ‘n hegte verhouding met sy/haar gesin het nie, of indien daardie verhouding sleg is, is die moontlikheid skraler dat dié individu die tradisionele waardes van die samelewing sal nastreef. Dieselfde geld vir enige ander instansie in die samelewing, aangesien hierdie instansies enige onkonvensionele gedrag afraai, en daardeur die *status quo* ondersteun. Gilmartin (1974) het wel, anders as Walshok, ‘n studie geloods om sy teorie te toets. Daar is 100 maatuitruilers asook ‘n kontrolegroep van 100 nie-maatuitruilers by dié studie betrek. Hy het bevind dat seksuele maatuitruilers minder geneig is om hul familieledes te besoek, of om te dink dat hul familieledes vir hulle belangrik is. Hy het ook bevind dat maatuitruilers meer geneig is om nie aan die kerk of aan politiek verbonde te wees nie (Gilmartin, 1974), wat sy teorie tot ‘n mate steun.

4.2.3 Sosiaal-psigologiese teorie

‘n Meer onlangse teorie (Jenks, 1985b) voer aan dat die bogenoemde teorieë nie daarin slaag om te verduidelik waarom alle gemarginaliseerde of outonome individues nie aan seksuele maatuitruiling deelneem nie. Na aanleiding van sy resultate, tesame met ‘n model saamgestel deur Stephenson (1973), het Jenks ‘n sosiaal-psigologiese model ten opsigte van seksuele maatuitruiling ontwikkel. Die model is saamgevat in Tabel 2.

Die eerste stap behels óf ‘n groot belangstelling in geslagsgemeenskap, óf betrokkenheid daarby op ‘n vroeë ouderdom. Nie almal stel egter tot so ‘n mate in geslagsgemeenskap belang om seksuele maatuitruiling te beoefen nie. Aan die ander kant kan die gedrag, eerder as die houding, belangrik wees. Die grondslag vir baie teorieë, byvoorbeeld die selfpersepsieteorie, is dat ‘n persoon wat nie baie oor ‘n spesifieke verskynsel nadink nie, of nie ‘n goed-ontwikkelde houding daarteenoor het nie, ‘n spesifieke gedrag mag toon, wat dan daartoe lei dat hierdie persoon se houding

teenoor die verskynsel verander sodat dit met sy/haar gedrag ooreenstem (Bem, 1972). Die vroeë betrokkenheid by geslagsgemeenskap is, volgens Gilmartin (1974), uiters belangrik om die weg te baan vir 'n groot belangstelling in die beoefening van geslagsgemeenskap en deelname aan seksuele maatuitruiling. So is daar bevind dat maatuitruilers vroeër as nie-maatuitruilers met persone van die teenoorgestelde geslag begin uitgaan, dat hulle meer gereeld uitgaan, en dat hulle meer geneig is om vroeër seksueel aktief te wees as nie-maatuitruilers (Gilmartin, 1975). 'n Aktiewe belangstelling in en/of betrokkenheid by geslagsgemeenskap is egter nie genoeg nie. Twee persoonlikheidseienskappe is hier belangrik: 'n liberale seksuele predisposisie, en 'n lae graad van jaloesie. Alhoewel maatuitruilers meer geneig is om polities gematig en konserwatief te wees, is hulle meer geneig om liberaal te wees ten opsigte van hul houding teenoor seksuele kwessies (Jenks, 1998). Jenks (1985b) het ook gevind dat maatuitruilers laer punte behaal het in 'n toets wat jaloesie bepaal as nie-maatuitruilers. Dit is in hiërdie stadium dat Stephenson (1973) se model relevant raak. Volgens sy model raak 'n persoon eers betrokke by 'n passiewe fase, waar die persoon seksuele maatuitruiling ontdek, en daaroor praat en dink. Hierna volg die aktiewe fase, waar kontak met seksuele maatuitruilers gemaak mag word. In die finale fase, die toewydingsfase, raak die persoon betrokke by seksuele maatuitruiling, en aanvaar die verskynsel. Die persoon raak ook deel van die subkultuur, leer die korrekte taalgebruik aan, ontwikkel 'n rasionaal ten opsigte van maatuitruiling ensovoorts (Jenks, 1998). Hierdie benadering dra daartoe by om te verstaan waarom sekere mense in sekere groepe geneig is om by maatuitruiling betrokke te raak. Die model is ook, volgens Jenks (1998), van toepassing op langtermyn, suksesvolle maatuitruilers. Indien slegs sommige van die faktore betrokke is, mag die persoon dalk maatuitruiling vir 'n ruk probeer voordat hy/sy die aktiwiteit staak.

4.3 Kritiek op vorige studies in verband met seksuele maatuitruiling

Biblarz en Biblarz (1980) het kritiek gelewer op studies wat tot en met die publisering van hul artikel onderneem is. Alhoewel die artikel relatief oud is, (gepubliseer in 1980), maak hulle verskeie geldige punte, wat heel duidelik in daaropvolgende jare in ag geneem is. So voer hulle byvoorbeeld aan dat navorsers hoofsaaklik proefpersone verkry deur middel van selfseleksie, en dat dit daartoe mag lei dat resultate onakkuraat kan wees. Selfseleksie kom voor wanneer proefpersone in 'n studie nie ewekansig deur

Tabel 2: 'n Proses-model van seksuele maatuitruiling (Jenks, 1985b).

Stap 1	'n Groot belangstelling in seksuele omgang, en/of seksueel aktief op 'n vroeë ouderdom
Stap 2	Persoonlikheidseienskappe wat die betrokkenheid by maatuitruiling ondersteun
Stap 3	Passiewe fase gekenmerk deur die aanleer van- en praat oor seksuele maatuitruiling, asook die oorweging van deelname
Stap 4	Aktiewe fase gekenmerk deur kontak met seksuele maatuitruilers, met die moontlikheid van onttrekking
Stap 5	Toewydingsfase, gekenmerk deur betrokkenheid by maatuitruiling, sosialisering in maatuitruiling en die ontwikkeling van 'n rasionaal vir maatuitruiling

die navorser verkry word nie, en hulle dus nie die totale populasie verteenwoordig nie (Kerlinger, 1973). Dit beteken dat respondente wat in hierdie studies gebruik word, self daarvoor verantwoordelik is dat hulle by die studie betrek is, aangesien hulle op wyses optree wat tot hul deelname aan die studie lei. Hulle gee uiteindelik openlike toestemming om by die studie betrek te word, wat daartoe lei dat navorsers nie sistematiese toegang het tot proefpersone wat die gedrag wat ondersoek word, in 'n meer private konteks beoefen nie, of selfs proefpersone wat weier om aan die studie deel te neem nie. So het Denfield (1974), byvoorbeeld, individue wat vantevore by seksuele maatuitruiling betrokke was, ondersoek. Hy kon egter net van proefpersone gebruik maak wat beraders besoek het, en het geen manier gehad om hulle te vergelyk met mense wat ook hul aktiwiteite gestaak het, maar nie beraders besoek het nie. Indien daar beduidende verskille bestaan tussen hierdie twee groepe, kan Denfield se bevindings nie verder veralgemeen word as die proefpersone in sy studie nie (Biblarz en Biblarz, 1980). Volgens Jenks (1998) is dit uiters moeilik, indien nie onmoontlik nie, om proefpersone ewekansig te verkry, vanweë die sensitiewe aard van seksuele studies. Dit lei daartoe dat navorsers dikwels gebruik maak van klein steekproewe wat binne 'n enkele stad of gemeenskap bekom is. Biblarz en Biblarz (1980) voer verder aan dat navorsers dikwels maatuitruilers wat in tydskrifte adverteer, na maatuitruilingkroeë toe gaan, of maatuitruilingspartytjies bywoon, gebruik as proefpersone in studies. Maatuitruilers wat nie hierdie dinge doen nie, word nie eers in ag geneem nie, en navorsers kan op geen manier vasstel tot watter mate hul bevindings slegs van toepassing is op daardie individue wat hulself beskikbaar gestel het aan die navorser se waarneming nie. In Tabel 3 word studies wat in verband met seksuele maatuitruilers uitgevoer is, saamgevat (Jenks, 1998).

Tabel 3: 'n Samevatting van studies wat in verband met seksuele maatuitruiling uitgevoer is (Jenks, 1998).

Outeur	Jaar	N	Proefpopulasie	Kontrole-groep?
Bartell	1970	280	Mid- / Suidwestelike Amerikaanse blankes	Nee
Denfield	1974	473	Beraders wat seksuele maatuitruilers as kliënte gesprek het	Nee
Duckworth & Levitt	1985	30	Lede van 'n maatuitruilersklub	Nee
Gilmartin	1974	200	Lede van seksuele vryheidsgroepe	Ja
Jenks	1985	342	Bywoners van 'n konvensie/nasionale maatuitruilerstydskrif	Nee
Jenks	1985	406	Bywoners van 'n konvensie/nasionale maatuitruilerstydskrif	Ja
Jenks	1985	406	Bywoners van 'n konvensie/nasionale maatuitruilerstydskrif	Ja
Jenks	1986	406	Bywoners van 'n konvensie/nasionale maatuitruilerstydskrif	Ja
Jenks	1988	60	Bywoners van 'n konvensie	Ja
Jenks	1992	88	Nasionale maatuitruilerstydskrif	Nee
Levitt	1988	85	Maatuitruilerskonvensie	Nee
Murstein, Case & Gunn	1985	60	Verwysings/advertensie in maatuitruilerstydskrif	Ja
Palson & Palson	1972	136	Verwysings	Nee
Smith & Smith	1970	503	Seksuele vryheidsgroepe/maatuitruilers-partytjies	Nee
Varni	1972	32	Advertensies	Nee

Nog 'n tekortkoming van studies, volgens Biblarz en Biblarz (1980), is dat navorsers, gedeeltelik of volkome, staat maak op die persepsies van hul proefpersone om gevolgtrekkings te maak. Dit is moontlik dat hierdie persepsies in baie gevalle onakkuraat mag wees. Mense wat aan aktiwiteite deelneem wat so onortodoks is soos seksuele maatuitruiling, kan dalk geneig wees om regverdigings vir hul optredes te ontwikkel ten einde hulself sowel as ander te oortuig dat wat hulle doen goed, gesond en voordelig is, terwyl hulle voortgaan om hul ervarings só te verdraai dat dit met hul verwagtings ooreenstem (Biblarz & Biblarz, 1980). Dit is met ander woorde heel moontlik dat mense hulself bedrieg, en hierdie moontlikheid mag nie deur die navorser buite berekening gelaat word nie.

Volgens Biblarz en Biblarz (1980) is daar 'n duidelike afwesigheid van 'n longitudinale benadering in hierdie studies. Indien aanvaar word dat gevolgtrekkings wat gemaak is, ten spyte van bogenoemde kritiek, akkuraat is ten tye van die studie, beteken dit nog steeds nie dat proefpersone se gevoelens dieselfde sal bly met verloop van tyd nie. Masters en Johnson (1976) het, tydens 'n simposium in verband met maatuitruiling, onderhoude met maatuitruilers gevoer wat hul aktiwiteite in 'n positiewe lig beskou het.

'n Jaar later het hulle gevind dat al hierdie maatuitruilers, behalwe twee, op soek was na 'n verbeterde gevoel van persoonlike sekuriteit.

Laastens is die mees kritieke swakheid wat Biblarz en Biblarz (1980) geïdentifiseer het, dat navorsers nie die betekenis van positiewe en negatiewe gevolge duidelik konseptualiseer nie. Selfs 'n studie wat metodologies perfek is, kan geheel en al ongeldig wees indien die veranderlikes nie duidelik gedefinieer is en aan 'n betroubare teoretiese raamwerk gekoppel is nie. Positiewe en negatiewe gevolge word bloot gebaseer op die persepsies van proefpersone, en kan dus geheel en al verdraai wees.

Biblarz en Biblarz (1980) stel voor dat bevindings verkry vanuit studies in verband met seksuele maatuitruiling nie as geldig aanvaar moet word nie, vanweë die aard van die steekproewe, die afwesigheid van kontrolegroepe, die feit dat daar nie van 'n longitudinale benadering gebruikgemaak word nie, asook die onduidelike konseptualisering van positiewe en negatiewe gevolge van maatuitruiling.

4.4 Houding

4.4.1 Definiëring van houding

Houding is die konsep wat waarskynlik die mees sentrale rol in die ontwikkeling van sosiale sielkunde in die twintigste eeu gespeel het (Eagley & Chaiken, 1993).

Houding, volgens Plug, Louw, Gouws en Meyer (1997), kan gedefinieer word as die relatief stabiele, hoofsaaklik aangeleerde ingesteldheid van die individu teenoor sekere objekte wat, volgens Robbins (1998), reflekteer of die persoon 'n gunstige of ongunstige predisposisie het met betrekking tot hierdie objekte.

Volgens Crites, Fabrigar en Petty (1994) is hierdie ingesteldheid gebaseer op affektiewe, gedrags en kognitiewe inligting. Die **affektiewe komponent** van houding bestaan uit die individu se emosies en affek teenoor die stimulus, veral positiewe en negatiewe evalueringe. Die **gedragskomponent** bestaan weer uit die gedrag wat die individu sal toon teenoor die stimulus. Hierteenoor bestaan die **kognitiewe komponent** uit die gedagtes wat die individu koester teenoor die spesifieke houdingsvoorwerp, insluitende feite, kennis en oortuigings. Die verband tussen hierdie drie komponente van houding is nie altyd hoog nie, en daarom is dit belangrik om al drie hierdie komponente te oorweeg (Crites et al., 1994).

Vervolgens sal die volgende houdingsteorieë bespreek word: die leerteorie, kognitiewe konsekwentheid-teorie, verwagtingsteorie en die kognitiewe responsteorie.

4.4.2 Houdingsteorieë

4.4.2.1 Leerteorie

Die leerteorie het sy ontstaan gedurende die vyftigerjare by die Yale Universiteit gehad, met die werk van Carl Hovland en sy vennote (Hovland, Janis & Kelly, 1953). Die aanname berus op die feit dat 'n houding op dieselfde wyse bekom word as enige ander gewoontes. Mense bekom inligting en feite oor verskillende houdingsvoorwerpe, en leer dan ook die gevoelens en waardes wat met daardie feite geassosieer word, aan (Taylor, Peplau & Sears, 2006). Die basiese leerproses sal dus geld in die vorming van houding. Volgens Taylor et al. (2006) is daar hoofsaaklik drie wyses waarop houding aangeleer word: assosiasie, versterking of straf, en nabootsing. Indien 'n individu vir homself 'n beeld geskep het van aantreklike dames met wie hy die een na die ander seksuele omgang mag hê, is dit die **assosiasie** wat hy met seksuele maatuitruiling geskep het, en sal sy houding daarvolgens geskep word. Leer kan ook voorkom deur middel van **versterking of straf**. Indien 'n egpaar byvoorbeeld by seksuele maatuitruiling betrokke geraak het, en hul aktiwiteite kom op die lappe, sal hul familie en vriende heel moontlik hul eie opinies oor die saak hê. Indien almal sou sê hulle is oortuig die egpaar doen die regte ding, dat dit net voordelig vir hulle kan wees en dat sommige moontlik te kenne gee dat hulle jaloers is, sal dit die egpaar se gedrag versterk, wat daartoe sal lei dat hulle 'n positiewe houding ten opsigte van seksuele maatuitruiling mag ontwikkel. Sou hul gedrag egter ten sterkste veroordeel word, en dit lei tot skuldgevoelens, mag dit egter dien as 'n straf, wat daartoe mag lei dat hulle 'n negatiewe houding jeens seksuele maatuitruiling sal ontwikkel. Laastens kan houding ook aangeleer word deur middel van **nabootsing**. Mense is geneig om ander na te boots, veral as hulle na hierdie mense opkyk. Sou daar dus gesiene mense wees wat aan seksuele maatuitruiling deelneem, mag dit daartoe lei dat ander 'n positiewe houding jeens hul aktiwiteite mag inslaan, en selfs sou besluit om self daaraan deel te neem.

4.4.2.2 Kognitiewe konsekwentheidsteorie

Volgens die kognitiewe konsekwentheidsteorie streef individue na kongruente en konsekwente kognisies, aangesien inkongruente of inkonsekwente kognisies tot

ongemak of spanning lei. Indien 'n individu se houding jeens 'n bepaalde kwessie teenstrydig is met sy gedrag ten opsigte van dieselfde kwessie, sal dit dus daartoe lei dat hy óf sy houding óf sy gedrag sal aanpas om sodoende kognitiewe konsekwentheid te bereik (Plug et al., 1997). Die invloedrykste teorie van kognitiewe konsekwentheid is Festinger se teorie van kognitiewe dissonansie (Taylor et al., 2006).

4.4.2.3 Verwagtingsteorie

Volgens hierdie teorie word die positiewe en negatiewe gevolge van verskeie houdings teen mekaar opgeweeg alvorens daar besluit word wat die voordeligste vir die individu sal wees (Taylor et al., 2006). Die teorie berus op die aanname dat 'n individu se gedragskeuses sal berus op die grootte van die verwagtings wat met die gevolge van elke keuse geassosieer is (Plug et al., 1997). Individue is geneig om standpunte aan te neem wat heel waarskynlik sal lei tot goeie gevolge, en om standpunte te verwerp wat tot sy nadeel sal wees (Taylor et al., 2006). Die teorie neem dus aan dat, in die vorming van 'n houding, individue poog om die subjektiewe nuttigheid van verskeie verwagte uitkomst, wat die gevolg is van die **waarde** van die spesifieke uitkomst, asook die **verwagting** dat hierdie standpunt die verlangde uitkomst sal hê, te maksimaliseer (Shah & Higgins, 1997).

4.4.2.4 Kognitiewe respons-teorie

Die kognitiewe respons-teorie poog om houdings en houdingsveranderingsprosesse te verstaan deur individue se gedagtes te verstaan wat tydens oordeelende kommunikasie tot stand kom (Taylor et al., 2006). Die teorie neem aan dat individue met positiewe óf negatiewe gedagtes (of kognitiewe response) op verskeie aspekte van 'n spesifieke standpunt reageer. Hierdie gedagtes bepaal dan of die individu die spesifieke standpunt sal ondersteun, al dan nie (Romero, Agnew & Insko, 1996). Hierdie teorie voorspel dat houdingsverandering afhang van die tipe teenargumentering wat 'n boodskap veroorsaak, asook hoe sterk hierdie teenargumentering is. Indien die boodskap sterk, effektiewe teenargumentering stimuleer, sal dit weerstand teen verandering teweegbring. Oorreding kan ook plaasvind deur met die teenargumenteringsproses in te meng. Indien die individu nie aan enige goeie teenargumente kan dink nie, of sy gedagtes afgetrek word van enige teenargumente terwyl hy na 'n boodskap luister, sal hy meer geneig wees om die kommunikasie te aanvaar (Taylor et al., 2006).

4.4.3 Die verband tussen houding en gedrag

Die belangstelling in houding word grotendeels toegeskryf aan die aanname dat gedrag beïnvloed word deur houding. Tog kan gedrag in baie gevalle nie direk toegeskryf aan 'n spesifieke houding nie (Taylor et al., 2006). Dit wil voorkom asof stabiele houdings, belangrike houdings, maklik toeganklike houdings, houdings gevorm deur middel van direkte ervarings, houdings waaroor individue baie seker is, asook houdings wat 'n groot mate van konsekwentheid toon tussen kennis en affek, die waarskynlikste is om gedrag te voorspel (Kraus, 1995).

5. FAKTORE WAT HOUDING TEENOR SEKSUELE MAATUITRUILING BEÏNVLOED

5.1 Geslag

Volgens 'n studie wat deur Henshel (1973) uitgevoer is, vind die inwyding tot die wêreld van seksuele maatuitruiling gewoonlik plaas deur die man. Sy het gevind dat in 44% van gevalle, die man die eerste was om seksuele maatuitruiling te ontdek, teenoor slegs 16% van gevalle by vrouens. In 68% van gevalle het die man die eerste voorstel gemaak om seksuele maatuitruiling te beoefen, teenoor slegs 12% van vroue. Die oorblywende 20% was 'n gesamentlike besluit. Laastens was 16% van die finale besluit om seksuele maatuitruiling te beoefen, deur die man gemaak, teenoor slegs 8% deur vroue (Henshel, 1973). Ander outeurs staaf ook die stelling dat dit gewoonlik die mans is wat seksuele maatuitruiling inisieer (Bell, 1971; Denfield, 1974; Murstein et al., 1985; Varni, 1974). Alhoewel sommige outeurs beweer dat, hoewel seksuele maatuitruiling deur die man geïnisieer word, die vrou dit gewoonlik na 'n ruk net soveel, indien nie meer nie, geniet (Palson & Palson, 1972), het Denfield (1974) bevind dat dit nie werklik die geval is nie. Staking van die aktiwiteit is in 54% van gevalle deur vroue geïnisieer, teenoor die 34% deur mans, terwyl 12% 'n gesamentlike besluit was. Hy het ook bevind dat vroue besonder meer geraak word deur die beoefening van die aktiwiteit as mans. Hulle het hul gevoelens beskryf as walging en afkeuring. Mans wat die staking van die aktiwiteit geïnisieer het, het nie noodwendig die aktiwiteit onsmaklik gevind nie, maar was eerder gepla deur hul vroue se populariteit.

5.2 Ouderdom

Volgens Jenks (1985a) is ongeveer twee-derdes van mense wat aan seksuele maatuitruiling deelneem, tussen die ouderdom van 28 en 45 jaar, met die gemiddelde

ouderdom van ongeveer 39. Levitt (1988) het bevind dat die gemiddelde ouderdom van maatuitruilers ongeveer 41 jaar is. Daar kan dus aangeneem word dat, alhoewel mense van alle ouderdomme aan maatuitruiling deelneem, die meeste maatuitruilers in hul laat dertigs- tot vroeë veertigerjare is.

5.3 Kerkbywoning

Bartell (1970) het bevind dat die meerderheid mense wat seksuele maatuitruiling beoefen, nie gereeld kerk bywoon nie. Volgens Jenks (1985a) kan seksuele maatuitruilers hulself ook nie identifiseer met 'n spesifieke geloof nie. Gilmartin (1975) het in sy studie tot die gevolg gekom dat 68% van seksuele maatuitruilers in 'n gelowige huis grootgeword het. Van hierdie respondente het 70% aangetoon dat hulle tans nie enige kerkdienste in 'n tipiese maand bywoon nie, terwyl die algemeenste respons ten opsigte van kerkbywoning tydens kinderjare een maal per week was. Daar kan dus tot die gevolgtrekking gekom word dat seksuele maatuitruilers in gelowige huise grootgeword het, maar sedertdien het die meeste van hulle afstand gedoen van hul geloof. Hierdie verskynsel staan in kontras met die Amerikaanse bevolking in die algemeen (Jenks, 1998). Van die Amerikaanse bevolking beweer 92% dat hulle 'n geloofsvoorkeur het (Gallup& Castelli, 1989). Hierteenoor kan slegs 4% beskou word as geheel en al "sonder geloof" (Bezilla, 1993).

5.4 Taal

Vir die doel van hierdie studie sal die effek van egpare se taal, naamlik Afrikaans en Engels, op hul houding ten opsigte van seksuele maatuitruiling bepaal word.

6. NAVORSINGSMETODES

6.1 Navorsingshipoteses

Vir die doel van hierdie navorsingsondersoek word die volgende navorsingsvraag geformuleer: *Wat is die houding van egpare in Bloemfontein ten opsigte van seksuele maatuitruiling, en hoe word dit beïnvloed deur 'n verskeidenheid biografiese veranderlikes?* Hierdie navorsingsvraag sal met behulp van die volgende hipoteses ondersoek word:

6.1.1 Hipotese 1

Afrikaans- en Engelssprekende egpare verskil van mekaar ten opsigte van hul houding teenoor seksuele maatuitruiling.

6.1.2 Hipotese 2

Daar is verskille ten opsigte van biografiese veranderlikes soos geslag, ouderdom en kerkbywoning ten opsigte van die houdings van egpare in Bloemfontein teenoor seksuele maatuitruiling.

6.2 Metode van ondersoek

6.2.1 Navorsingsontwerp

Die navorsingsontwerp wat vir hierdie ondersoek gebruik is, is *ex post facto*-navorsing (Huysamen, 1983), aangesien die proefpersone verkry is uit reeds-bestaande groepe. Daar is opnames gemaak van egpare se houdings teenoor seksuele maatuitruiling, en hierdie inligting is gebruik om Afrikaans- en Engelssprekende proefpersone se houdings teenoor maatuitruiling te vergelyk.

6.2.2 Die steekproef

Die doel van die ondersoek was om die houdings van egpare teenoor seksuele maatuitruiling te ondersoek, en 'n vergelyking te tref tussen wit Afrikaans- en Engelssprekende mans en vroue in Bloemfontein. Vir hierdie doel is daar 250 wit Afrikaans- en 250 wit Engelssprekende egpare (500 proefpersone) by die ondersoek betrek. Twee vraelyste is aan elke egpaar uitgedeel om ingevul te word, een deur die man en een deur die vrou.

Vyf woonbuurtes in Bloemfontein is ewekansig geselekteer. Daarna is 10 strate per woonbuurt ewekansig geselekteer. Vir hierdie doel is 'n alfabetiese lys van woonbuurtes en strate in Bloemfontein saamgestel, en uit hierdie lys is vyf woonbuurtes en 50 strate bekom deur eers een bo-aan die lys en daarna een onder aan die lys te kies, en op hierdie wyse elke tweede woonbuurt en elke derde straat te kies. Laastens is vyf adresse per straat ewekansig geselekteer, deur by nommer een te begin en elke tweede huis aan albei kante van die strate in te sluit. Aanvanklik is besluit om die huise te besoek sodat die egpare gelyktydig hul vraelyste kan invul. Hierdie metode was egter moeilik uitvoerbaar, aangesien egpare nie altyd saam tuis was nie, en dit teweeggebring

het dat huise slegs tussen ongeveer sesuur en agtuur saans besoek kon word. Vraelyste is toe in die geselekteerde huise se posbusse geplaas, met 'n versoek dat dit weer in die posbus teruggeplaas word nadat dit ingevul is, met die punt wat uitsteek. Dit is dan weer oor twee dae gaan haal. Dit was uiters noodsaaklik om adresse aan te teken, nie net omdat vraelyste weer gaan haal moes word nie, maar ook omdat daar, in die geval waar vraelyste nie ingevul en in die posbus teruggeplaas is nie, daar 'n vraelys in die volgende huis se posbus geplaas kon word.

Ongeveer 10% van uitgedeelde vraelyste is korrek terugontvang, wat daartoe gelei het dat meer strate en later ook meer woonbuurtes ewekansig geselekteer moes word. As gevolg van die hoë aantal vraelyste wat uitgedeel moes word (ongeveer 2500 pare vraelyste is uitgedeel, en ongeveer 350 is teruggekry, waarvan 250 bruikbaar was), was die navorser verplig om van veldwerkers gebruik te maak om met die uitdeel en terugkry van vraelyste te help.

6.2.2.1 Probleme wat ervaar is

'n Paar probleme is deur die navorser geïdentifiseer tydens die uitdeel- en terugkryprosesse. Eerstens is daar 'n groot hoeveelheid kwaai honde in Bloemfontein, wat nie daarmee geneë is dat 'n student sy hand deur die heining steek nie. 'n Probleem wat hiermee gepaard gaan, is die feit dat posbusse dikwels binne die erf geplaas word, wat 'n persoon dwing om sy hand deur die heining te steek ten einde 'n vraelys in die posbus te plaas of weer uit te haal. Nog 'n gepaardgaande probleem is elektriese heinings. Die navorser het meer as eenmaal per ongeluk aan 'n elektriese heining geraak, met die daarmee gepaardgaande gevolge.

6.2.3 Meetinstrumente

6.2.3.1 Die semantiese differensiaal-skaal

'n Reeds bestaande, eendimensionele semantiese differensiaalskaal (sien Bylaag A) bestaande uit 20 bipolêre items met ses responskategorieë elk, is aangepas om op die betrokke ondersoek van toepassing te wees (Underwood, 2003), aangesien daar tans nie 'n meetinstrument bestaan wat persone se houding teenoor seksuele maatuitruiling bepaal nie. Die skaal is gebalanseer deur die feit dat 10 van die 20 bipolêre items van

positief na negatief gerangskik was, en 10 items van negatief na positief. Al die items se waardes is van ses tot een in die responskategorieë gemerk. Die waardes van die negatiewe items is vir die analiseringsdoeleindes omgedraai sodat dié waardes van een tot ses gestrek het, en 'n hoë telling op 'n positiewe houding dui, terwyl 'n lae telling 'n negatiewe houding aandui. Die laagste telling wat op die vraelys behaal kon word, is 20, terwyl die hoogste telling wat behaal kon word, 120 is, met 'n gemiddelde telling van 70.

6.2.3.2 Betroubaarheid en geldigheid

Die oorspronklike skaal se betroubaarheid en geldigheid word as baie goed aangetoon, en die instrument word algemeen by die meting van houdings toegepas. Volgens Key (1997) word die toets-hertoetsbetroubaarheid van die semantiese differensiaalskaal aangedui as 0.90, en dui geldigheidstoetse op 'n korrelasiekoëffisiënt van 0.80 tussen die semantiese differensiaalskaal en die Thurstone-, Likert- en Guttman-skale.

Vir die doel van die ondersoek is die alfakoëffisiënt vir beide die Afrikaanse en Engelse vraelyste bereken, en sal in punt 7.4 bespreek word.

6.2.3.3 Biografiese vraelys

Inligting oor die respondente se taal, geslag, ouderdom en kerkbywoning is met behulp van 'n biografiese vraelys verkry. 'n Oop vraag is in die vraelys ingesluit ten einde respondente wat in die verlede by seksuele maatuitruiling betrokke was, die geleentheid te bied om hul mening te lug ten opsigte van die positiewe en/of negatiewe invloede van seksuele maatuitruiling.

6.2.4 Statistiese ontleding

Die data is met behulp van beskrywende sowel as inferensiële statistiese metodes ontleed. Om die invloed van die biografiese veranderlikes op die afhanklike veranderlike te bepaal, is daar is van 'n faktoriale variansie-ontleding gebruik gemaak. Die voordeel van 'n faktoriale variansie-ontleding is dat verskeie hipoteses gelyktydig getoets kan word, en interaksies tussen die veranderlikes ook ondersoek kan word.

7. RESULTATE

7.1 Beskrywende statistiek

Soos blyk uit Tabel 4, was die respondente in vier ouderdomskategorieë ingedeel, naamlik 20-29 jaar, 30-39 jaar, 40-49 jaar, en 50 jaar en ouer. In die eerste kategorie was daar 83 respondente. In die tweede en derde kategorieë was daar 155 en 122 respondente onderskeidelik, terwyl daar 140 respondente in die laaste kategorie was. Dit is interessant om daarop te let dat die gemiddelde houding-tellings van die vier groepe al laer raak namate die respondente ouer raak. Die eerste groep, naamlik 20-29, se gemiddelde telling was 44,337, terwyl die tweede groep, 30-39, se gemiddelde telling 43,587 was. Die derde groep, 40-49, se gemiddelde telling was 40,689, terwyl die oudste groep, 50+, 'n gemiddelde telling van 36,929 gehad het.

Van die 500 respondente het 66 (13,2%) aangetoon dat hulle nooit kerkdienste bywoon nie, terwyl 93 (18,6%) aangetoon dat hulle minder as eenmaal per maand kerk toe gaan. Hierteenoor het 108 (21,6%) aangetoon dat hulle meer as eenmaal per maand kerk bywoon, terwyl 186 (37,2%) aangetoon het dat hulle eenmaal per week kerk toe gaan. Laastens het 47 (9,4%) aangetoon dat hulle tweemaal per week kerkdienste bywoon. Ook hier het die respondente se gemiddelde houding-tellings laer geraak (met ander woorde meer negatiewe houdings) hoe meer gereeld die respondente kerk bygewoon het. Die eerste groep se gemiddelde telling was 55,879, teenoor 45,656 vir die tweede groep. Die derde groep se gemiddelde houding-telling was 38,917, teenoor 36,312 vir die vierde groep. Die laaste groep se gemiddelde telling was 35,723.

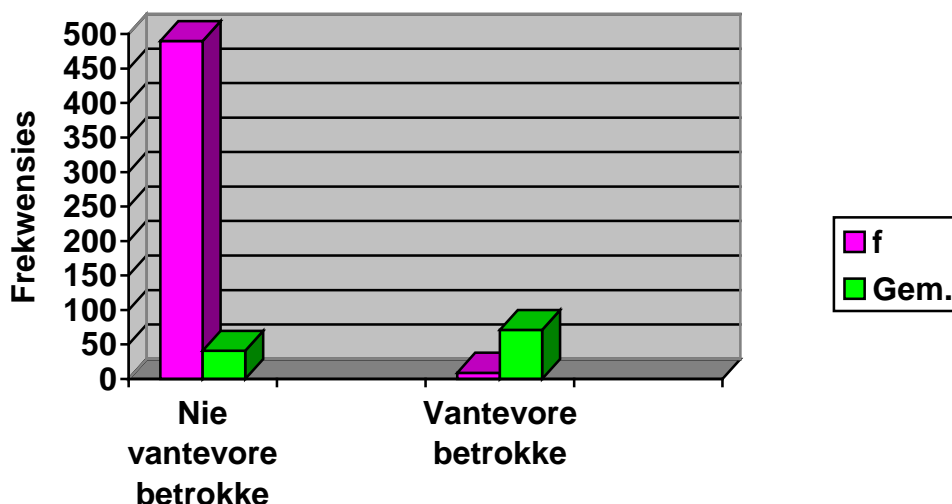
Die steekproef is gelykop verdeel tussen Afrikaans- en Engelssprekendes (250 elk), maar 249 was manlik (49,8%) en 251 was vroulik (50,2%). Die Engelssprekende respondente het 'n hoër gemiddelde houding-telling as die Afrikaanssprekende respondente gehad (44,224 teenoor 38,057). Die manlike respondente se gemiddelde telling van 43,125 was ook hoër as dié van die vroulike respondente, wat 39,171 was. Hiervolgens is vroue beduidend meer negatief teenoor seksuele maatuitruiling as die manlike respondente.

Uit die gemiddelde tellings in Tabel 4 kan ook waargeneem word dat die groep as geheel baie negatief teenoor seksuele maatuitruiling is, aangesien almal ver onder die teoretiese gemiddelde van 70 lê.

Tabel 4: Frekwensies, gemiddeldes en standaardafwykings vir al die veranderlikes

	f	%	Gemiddelde telling op houdingskaal	s
Geslag				
Manlik	249	49.8	43.125	16.778
Vroulik	251	50.2	39.171	14.121
Ouderdom				
20-29	83	16.6	44.337	18.810
30-39	155	31	43.587	15.002
40-49	122	24.4	40.689	16.087
50+	140	28	36.929	12.679
Kerkbywoning				
Nooit	66	13.2	55.879	19.562
Selde (minder as eenmaal per maand)	93	18.6	45.656	17.061
Soms (meer as eenmaal per maand)	108	21.6	38.917	13.002
Gereeld (eenmaal per week)	186	37.2	36.312	11.678
Baie gereeld (tweemaal per week)	47	9.4	35.723	9.513
Taal				
Afrikaans	250	50	38.057	13.019
Engels	250	50	44.224	17.315

'n Totaal van nege proefpersone het aangedui dat hulle vantevore aan seksuele maatuitruiling deelgeneem het, soos voorgestel in Figuur 1. Hierdie groep se gemiddelde telling op die houdingskaal was 71.111. Hierteenoor het 490 proefpersone aangedui dat hulle nog nooit vantevore by seksuele maatuitruiling betrokke was nie, terwyl hul gemiddelde telling, soos verwag kan word, laer is as dié van maatuitruilers. Hul gemiddelde telling was 40,583. Hierdie gegewens moet egter met groot versigtigheid bejeën word, aangesien die maatuitruilers in hierdie studie maar 'n geringe 1,8% van die totale steekproef uitgemaak het.

Figuur 1: Staafdiagram van frekwensies en gemiddelde houding-tellings van nie-maatuitruilers teenoor dié van maatuitruilers

Tabel 5: Frekwensies vir die geslag en taal van proefpersone wat vantevore betrokke was by maatuitruiling

	Taal		Totaal
	Afrikaans	Engels	
Geslag:			
Manlik	3	2	5
Vroulik	1	3	4
Totaal	4	5	9

Van die 500 proefpersone het drie Afrikaanse mans en een Afrikaanse vrou aangedui dat hulle vantevore aan seksuele maatuitruiling deelgeneem het, teenoor twee Engelssprekende mans en drie Engelssprekende vroue, soos gesien kan word in Tabel 5.

7.2 Inferensiële statistiek

Om die effek van geslag, ouderdom, kerkbywoning en taal op die respondente se houdings teenoor seksuele maatuitruiling te bepaal, is 'n faktoriale variansie-ontleding uitgevoer. In die gevalle waar beduidende verskille voorgekom het, is eenrigting-variensie-ontledings ook uitgevoer. Daar is ook van Scheffé toetse vir post hoc-vergelykings gebruik gemaak ten einde enige verskille tussen die verskillende vlakke van die onafhanklike veranderlikes te ondersoek. Die resultate hieruit verkry, word

vervolgens bespreek. Vir die doel van die betrokke studie word beduidendheid op die 1%-peil ($p \leq .01$) aangedui.

Tabel 6: Faktoriale variansie-ontleding vir houdingskaal met geslag, ouderdom, kerkbywoning en taal

			Som van kwadrate	vg	Kwadraat-gemiddeldes	F	Bed.	
Houding	Hoof-effekte	Gekombineerd	19674.368	9	2186.041	11.777	.000	
		Geslag	2010.581	1	2010.581	10.831	.001	
		Ouderdom	1899.877	3	633.292	3.412	.018	
		Kerkbywoning	6469.551	4	1217.388	8.713	.000	
		Taal	2008.299	1	2008.229	10.819	.001	
	Twee- rigting inter- aksies	Gekombineerd	9910.281	27	367.047	1.977	.003	
		Geslag*ouderdom	947.440	3	315.813	1.701	.166	
		Geslag*kerk- bywoning	1117.820	4	279.455	1.505	.200	
		Geslag*taal	7.836	1	7.836	.042	.837	
		Ouderdom*kerk- bywoning	3721.537	12	310.128	1.671	.071	
		Ouderdom*taal	574.213	3	191.404	1.031	.379	
		Kerkbywoning* taal	3263.560	4	815.890	4.395	.002	
	Drie- rigting inter- aksies	Gekombineerd	5979.018	31	192.872	1.039	.412	
		Geslag*ouderdom* kerkbywoning	1809.742	12	150.812	.812	.638	
		Geslag*ouderdom* taal	234.514	3	78.171	.421	.738	
		Geslag*kerk- bywoning*taal	1070.665	4	267.666	1.442	.219	
		Ouderdom*kerk- bywoning*taal	3521.170	12	293.431	1.581	.094	
	Model			41423.538	67	618.262	3.331	.000
	Residueel			80190.662	432	185.627		
	Totaal			121614.2	499	243.716		

Soos blyk uit Tabel 6, is geslag, kerkbywoning en taal hoogs beduidende determinante van houding teenoor seksuele maatuitruiling. Daar is ook 'n beduidende interaksie tussen kerkbywoning en taal.

Tabel 7: Eenrigtingvariensie-ontleding vir houdingskaal met geslag

	Som van kwadrate	vg	Kwadraatgemiddeldes	F	Bed.
Tussen groepe	1953.426	1	1953.426	8.130	.005
Binne groepe	119660.426	498	220.283		
Totaal	121614.20	499			

Soos in Tabel 7 gesien kan word, was geslag hoogs beduidend op die 1%-peil as bepaler van respondente se houding teenoor seksuele maatuitruiling.

Tabel 8: Eenrigtingvariensie-ontleding vir houdingskaal met ouderdom

	Som van kwadrate	vg	Kwadraatgemiddeldes	F	Bed.
Tussen groepe	4284.622	3	1428.207	6.038	.000
Binne groepe	117329.58	496	236.552		
Totaal	121614.20	499			

Alhoewel die eenrigtingvariensie-ontleding aangedui het dat ouderdom hoogs beduidend is as bepaler van houding teenoor seksuele maatuitruiling (Tabel 8), het die faktorale variensie-ontleding aangedui dat dit nie op die 1%-peil beduidend is nie, maar wel op die 5%-peil (Tabel 6).

Tabel 9: Beduidende Scheffé-toets-vergelyking vir eenrigtingvariensie-ontleding van houdingskaal met ouderdom

Ouderdom (in jare)	N	Beduidende verskille				
		Gem.	20-29	30-39	40-49	50+
20-29	83	44.337				*
30-39	155	43.587				*
40-49	122	40.689				
50+	140	36.929				

Soos blyk uit Tabel 9, het respondente se gemiddelde houdingtelling teenoor seksuele maatuitruiling al meer negatief geword namate hulle ouer geword het, met die groep 20-29 jaar met die hoogste gemiddelde telling, en die groep 50 jaar en ouer met die laagste gemiddelde telling. Beduidende verskille in gemiddelde houdingtelling bestaan

tussen die groepe 20-29 en 50+, asook 30-39 en 50+. Geen statisties-beduidende verskille het voorgekom tussen die groep 40-49 en enige van die ander groepe nie.

Tabel 10: Eenrigtingvariensie-ontleding vir houdingskaal met kerkbywoning

	Som van kwadrate	vg	Kwadraatgemiddeldes	F	Bed.
Tussen groepe	22482.612	4	5620.653	28.066	.000
Binne groepe	99131.588	495	200.266		
Totaal	121614.20	499			

Net soos die vorige twee veranderlikes, was kerkbywoning ook 'n hoogs beduidende veranderlike van respondente se houding teenoor seksuele maatsuivering, soos voorgestel in Tabel 10.

Tabel 11: Beduidende Scheffé-toets-vergelyking vir eenrigtingvariensie-ontleding vir houdingskaal met kerkbywoning

	N	Gem.	Beduidende verskille				
			Nooit	Minder as eenmaal per maand	Meer as eenmaal per maand	Eenmaal per week	Tweemaal per week
Nooit	66	55,679		*	*	*	*
Minder as eenmaal per maand	93	45,656			*	*	*
Meer as eenmaal per maand	108	38,917					
Eenmaal per week	186	36,312					
Tweemaal per week	47	35,723					

Soos in Tabel 11 gesien kan word, het die gemiddelde telling op die houdingskaal afgeneem namate die respondente meer gereeld kerkdienste bygewoon het, met die eerste groep wat aangedui het dat hulle nooit kerk toe gaan nie met die hoogste gemiddelde telling, en die groep wat aangedui het dat hulle tweemaal per week kerk toe gaan met die laagste gemiddelde telling. Beduidende verskille het bestaan tussen die groep wat aangedui het dat hulle nooit kerk toe gaan nie, die groep wat aangedui het dat hulle minder as eenmaal per maand kerk toe gaan, die groep wat eenmaal per maand kerk toe gaan, dié wat eenmaal per week kerk toe gaan, asook dié wat tweemaal per week kerkdienste bywoon.

Tabel 12: Eenrigtingvariansie-ontleding vir houdingskaal met taal

	Som van kwadrate	vg	Kwadraatgemiddeldes	F	Bed.
Tussen groepe	4755.528	1	4755.528	20.266	.000
Binne groepe	116858.67	498	234.656		
Totaal	121614.20	499			

Tabel 12 toon dat taal hoogs beduidend as determinant van respondente se houdings teenoor seksuele maatuitruiling is. Die Afrikaanse groep is beduidend meer negatief teenoor die gemete konstruk as die Engelssprekendes.

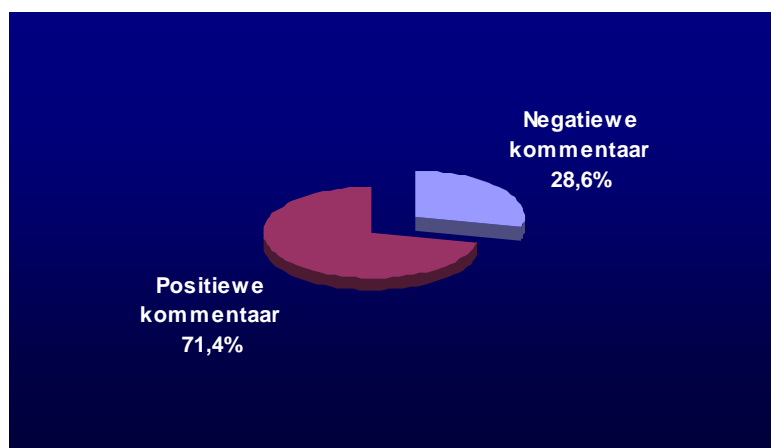
7.3 Kwalitatiewe navorsing

Daar is aan proefpersone wat al vantevore aan seksuele maatuitruiling deelgeneem het, die geleentheid gebied om deur middel van 'n oop vraag positiewe of negatiewe kommentaar te lewer ten opsigte van deelname daaraan. 'n Totaal van nege proefpersone het aangedui dat hulle vantevore aan seksuele maatuitruiling deelgeneem het. Alhoewel hierdie groep maar 'n geringe 1,8% van die totale steekproef uitmaak, word die resultate wat uit hul kommentaar verkry is, vervolgens bespreek.

Soos in Tabel 13 gesien kan word, is daar deur een Engelssprekende man (11,1% van die totale maatuitruilersgroep) aangedui dat hy sy lewensmaat deur middel van seksuele maatuitruiling ontmoet het. So ook is daar deur twee Engelssprekende vroue (22,2%) aangedui dat seksuele maatuitruiling positief is, maar slegs vóór die huwelik. Daar is deur een Afrikaanssprekende man (11,1%) aangedui dat seksuele maatuitruiling hom gelukkig hou, terwyl een Afrikaanssprekende man en een Engelssprekende vrou (22,2%) aangedui het dat maatuitruiling bydra tot verbetering van seksuele tegnieke en vaardighede. Hierteenoor is daar deur een Engelssprekende man (11,1%) aangedui dat seksuele maatuitruiling nadelig is vir 'n gelukkige, bestendige huwelik, terwyl daar deur een Afrikaanssprekende man en een Afrikaanssprekende vrou (22,2%) aangedui is dat seksuele maatuitruiling tot skuldgevoelens en onsekerheid binne die huwelik lei.

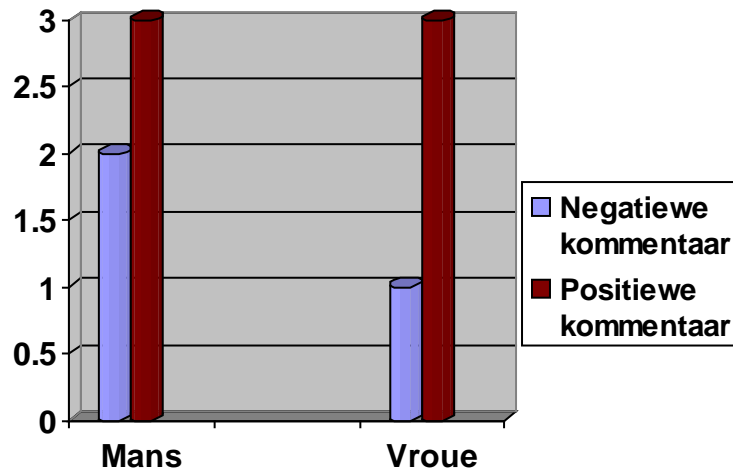
Tabel 13: Positiewe en negatiewe kommentaar wat gelewer is ten opsigte van seksuele maatuitruiling deur proefpersone wat al vantevore daaraan deelgeneem het

Kommentaar		Taal		Totaal
		Afrikaans	Engels	
Het lewensmaat ontmoet deur deelname aan seksuele maatuitruiling	Geslag • Manlik • Vroulik		1	1
Slegs voordelig vóór die huwelik	Geslag • Manlik • Vroulik		2	2
Dra by tot verbetering van seksuele tegnieke en vaardighede	Geslag • Manlik • Vroulik	1	1	2
Skadelik vir 'n gelukkige, bestendige huwelik	Geslag • Manlik • Vroulik		1	1
Hou my gelukkig	Geslag • Manlik • Vroulik	1		1
Lei tot skuldgevoelens en onsekerheid	Geslag • Manlik • Vroulik	1 1		2

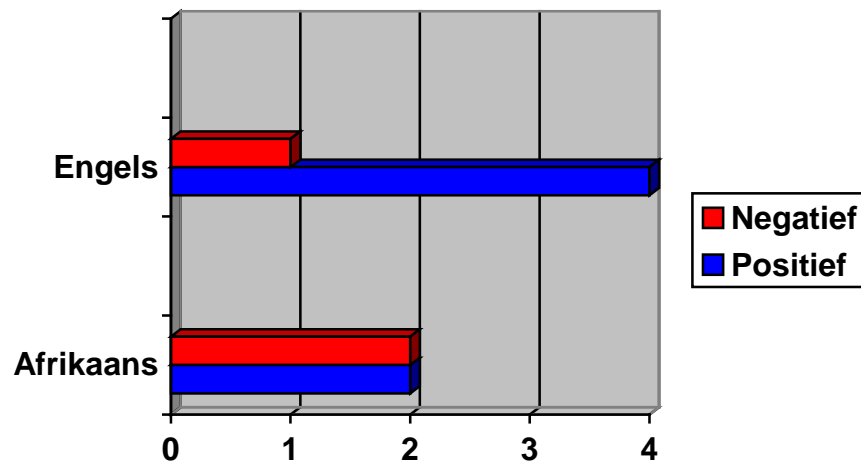
Figuur 2: Positiewe kommentaar gelewer ten opsigte van seksuele maatuitruiling teenoor negatiewe kommentaar gelewer deur proefpersone wat al vantevore daaraan deelgeneem het

Van die kommentaar wat ten opsigte van seksuele maatuitruiling gelever is, was 71,4% positiewe kommentaar, teenoor 28,6% van die kommentaar wat negatief was (Figuur 2).

Figuur 3: Positiewe en negatiewe kommentaar gelever deur mans teenoor positiewe en negatiewe kommentaar gelever deur vroue wat al vantevore aan seksuele maatuitruiling deelgeneem het

Daar is deur vyf mans en vier vroue kommentaar gelever ten opsigte van seksuele maatuitruiling. Daar is deur twee mans en een vrou negatiewe kommentaar gelever, terwyl drie mans en drie vroue positiewe kommentaar gelever is. Oor die algemeen is daar meer positiewe as negatiewe kommentaar gelever. Hierdie gegewens is voorgestel in Figuur 3.

Figuur 4: Positiewe en negatiewe kommentaar gelewer deur Afrikaanssprekendes teenoor positiewe en negatiewe kommentaar gelewer deur Engelssprekendes wat al vantevore aan seksuele maatuitruiling deelgeneem het

Afrikaanssprekende proefpersone het meer negatiewe en minder positiewe kommentaar as Engelssprekendes gelewer, terwyl Engelssprekende proefpersone minder negatiewe en meer positiewe kommentaar as Afrikaanssprekendes gelewer het ten opsigte van seksuele maatuitruiling (Figuur 4).

7.4 Betroubaarheid van die houdingskaal

Ten einde die betroubaarheid van die houdingskaal vas te stel, is Cronbach se Alfa-koëffisiënt gebruik. Hierdeur word die itemhomogeniteit bereken, met ander woorde die mate waarin al die items in die toets dieselfde eienskap meet (Huysamen, 1993). Die onderskeie betroubarhede van die Afrikaanse sowel as die Engelse houdingskale word in Tabel 14 aangetoon.

Soos in Tabel 14 gesien kan word, is albei die houdingskale hoogs betroubaar, met koëffisiënte van .822 en .892 onderskeidelik, en 'n totale gemiddelde telling van .870.

Tabel 14: Betroubaarhede van die Afrikaanse en Engelse houdingskale

Taal	Cronbach se alfakoëffisiënt
Afrikaans	.822
Engels	.892
Totale gemiddelde telling	.870

8. BESPREKING VAN DIE RESULTATE

Die belangrikste bevindings van hierdie studie is eerstens dat die groep as geheel baie negatief teenoor seksuele maatuitruiling is, en tweedens dat geslag, kerkbywoning en taal as die belangrikste determinante by egpare se houdings teenoor seksuele maatuitruilings identifiseer is. Hiervolgens is Engelssprekendes, mans en diegene wat selde of nooit kerk bywoon nie, se houdings beduidend meer positief teenoor seksuele maatuitruiling as Afrikaanssprekendes, vroue en persone wat gereeld eredienste bywoon. Dit stem ooreen met die resultate van vorige studies deur onder andere Bartell (1970), Denfield (1974), Gilmartin (1975), Henshel (1973), en Jenks (1985a).

Beduidende geslagsverskille bestaan ten opsigte van egpare se houdings teenoor seksuele maatuitruiling. Verskeie navorsers het bevind dat die man gewoonlik die eerste is om deelname aan maatuitruiling voor te stel (Bell, 1971; Denfield, 1974; Henshel, 1973; Murstein en at., 1985), en dat dit gewoonlik die vrou is wat daarop aandring dat die aktiwiteit gestaak moet word (Denfield, 1974). Volgens Denfield (1974) word die vroue besonder meer geraak deur die beoefening van maatuitruiling, en beskryf die vroue hul gevoelens as walging en afkeur. Hulle ervaar die aktiwiteit dus op 'n emosionele vlak. Hierteenoor geniet die mans gewoonlik die fisiese sy van seksuele maatuitruiling (Jenks, 1998). Mans wat die staking van die aktiwiteit voorgestel het, het nie soseer maatuitruiling onsmaklik gevind nie, maar was eerder gepla deur hul vroue se populariteit (Denfield, 1974).

Die resultate ten opsigte van geslagsverskille in hierdie ondersoek kan tot 'n mate verduidelik word in terme van Jenks (1985b) se sosiaal-psigologiese teorie van seksuele maatuitruiling. Mans is meer waarskynlik om seksueel aktief te wees as vroue (Sigelman, 1999), en toon dus 'n groter belangstelling in seksuele kwessies. Daar is ook

gevind dat seuns op vroeër ouderdomme seksueel aktief raak as meisies (<http://www.sexualityandu.ca/parents/sexuality-4.aspx>).

Resultate verkry uit vorige studies oor seksuele maatuitruiling ten opsigte van kerkbywoning verskil hewig. Volgens Miller (1994) identifiseer ongeveer 90% van maatuitruilers met 'n spesifieke geloofsvoorkeur, terwyl ongeveer 47% gereeld eredienste bywoon. Hierteenoor het ander navorsers (Jenks, 1985a; Murstein, 1978) 'n lae voorkoms van betrokkenheid by enige geloof onder maatuitruilers gevind. Bartell (1970) het tot die gevolgtrekking gekom dat die meerderheid van maatuitruilers nie gereeld kerk bywoon nie, en volgens Jenks (1985a) kan seksuele maatuitruilers hulself ook nie identifiseer met 'n sekere geloof nie. Gilmartin (1975) het bevind dat die meerderheid seksuele maatuitruilers in 'n gelowige huis grootgeword het, maar dat die meeste van hierdie maatuitruilers selde kerk bywoon.

Gilmartin (1974) se outonomieiteisteorie kan hier ter verduideliking aangebied word. Volgens hierdie teorie sal 'n persoon meer geneig wees om "afwykende" idees en gedrag te aanvaar indien hy nie 'n nou band met gemeenskapsinstansies het nie. Indien 'n persoon dus nie gereeld kerk toe gaan nie, sal die moontlikheid van deelname aan seksuele maatuitruiling groter wees.

Uit die resultate het dit ook geblyk dat daar 'n beduidende interaksie tussen kerkbywoning en taal bestaan. Dit beteken dat die verskil tussen die vlakke van taal (Afrikaans en Engels) nie dieselfde is vir die vlakke van kerkbywoning (nooit, selde, soms, gereeld, baie gereeld) nie (Huysamen, 1985), en dat die mate waarin die effek van taal die houdings van egpare teenoor maatuitruiling beïnvloed, deur die effek kerkbywoning beïnvloed word (Plug et al., 1997). Gesien in die lig van die betrokke studie, beteken dit dat die effek wat taal op die houding van 'n proefpersoon teenoor seksuele maatuitruiling sal hê, sal afhang van hoe gereeld die proefpersoon kerk bywoon. Net so sal die effek wat kerkbywoning het op 'n proefpersoon se houding jeens maatuitruiling, afhang of die proefpersoon Afrikaans- of Engelssprekend is.

8.1 Hipotese 1

Uit die bogenoemde bespreking is dit duidelik dat taal 'n belangrike determinant van egpare se houdings teenoor seksuele maatuitruiling is. In die lig daarvan kan Hipotese 1

dus aanvaar word, waarin gestipuleer is dat Afrikaans- en Engelssprekende egpare van mekaar verskil ten opsigte van hul houding teenoor seksuele maatuitruiling.

8.2 Hipotese 2

Dit het ook geblyk dat geslag en kerkbywoning 'n beduidende invloed op die afhanklike veranderlike uitgeoefen het. Dit was interessant om te merk dat, hoe meer gereeld die respondente kerkdienste bygewoon het, hoe laer was hul gemiddelde telling op die houdingskaal, en hoe meer negatief was hul houding teenoor seksuele maatuitruiling.

Geslag was ook beduidend as determinant van houding teenoor seksuele maatuitruiling. Die gemiddelde telling van die manlike respondente was beduidend hoër as dié van die vroulike respondente, en was die mans dus meer positief teenoor seksuele maatuitruiling as vroue.

Hipotese 2, wat stipuleer dat daar verskille bestaan ten opsigte van biografiese veranderlikes, word dus gedeeltelik aanvaar, aangesien daar bevind is dat twee van die drie onafhanklike veranderlikes wat nagevors is, beduidende invloede op die afhanklike veranderlike gehad het.

Alhoewel die eenrigtingvariensie-ontleding aangedui het dat ouderdom ook 'n beduidende determinant was van houding teenoor maatuitruiling, kon die faktorale variensie-ontleding dit nie bevestig nie. Tog is daar gesien dat, hoe hoër die respondente se ouderdom was, hoe laer was hul gemiddelde houding-tellings, alhoewel hierdie verskille nie statisties beduidend was nie. Die hipotese word dus in hierdie geval verwerp.

9. GEVOLGTREKKINGS

Baanbrekerswerk op die gebied van seksuele maatuitruiling is deur hierdie studie verrig, aangesien geen vorige navorsing oor hierdie onderwerp nog ooit in Suid-Afrika uitgevoer is nie. Hoewel slegs 'n klein persentasie proefpersone aangedui het dat hulle wel voorheen by hierdie tipe aktiwiteit betrokke was/is, bly dit 'n ope vraag of daar nie meer getroudes is wat hieraan deelneem, maar nie bereid is om dit openbaar te maak nie. Slegs opvolgstudies in ander woonbuurtes in Bloemfontein en stede in Suid-Afrika sal antwoorde hierop kan verskaf.

Drie belangrike determinante vir navorsing oor egpare se houdings teenoor seksuele maatuitruiling is blootgelê, te wete geslag, kerklike betrokkenheid en taal. Dit het geblyk dat mans beduidend meer positief teenoor hierdie tipe aktiwiteit as vroue staan, omdat dit hulle onder andere gelukkig hou en ook omdat dit tot verbetering van seksuele tegnieke en vaardighede aanleiding gee. Taal is ook as beduidende veranderlike uitgewys, met Engelssprekendes wat hierdie gedrag meer aanvaarbaar vind as Afrikaanssprekendes. Dit kan moontlik toegeskryf word aan die konserwatiewe verlede van Afrikaners, waar geloofs- en gesinswaardes 'n groot rol gespeel het. Dit is dus nie onverwags dat kerklike betrokkenheid ook as beduidende determinant identifiseer is nie. Volgens die Christelike waardestelsel word aktiwiteite van hierdie aard afgekeur en as egbreuk beskou. Derhalwe sal persone wat dit beoefen, moontlik skuldig voel en nie eredienste bywoon nie. So nie, kan dit ook wees dat hierdie persone in die eerste plek nie die Christelike waardestelsel aanhang nie, en dus om hierdie rede nie kerk bywoon nie.

Groot veranderings is tans besig om in Suid-Afrika plaas te vind. As gevolg van Suid-Afrika se isolasie te wyte aan die apartheidsera, het die aanbreek van postmodernisme by die land verbygegaan. Hierdie isolasie was van toepassing op ekonomiese, sport, kulturele en ander gebiede. Teen die tyd dat Suid-Afrika weer vir die wêreld aanvaarbaar was en die isolasie opgehef is, was postmodernisme in die Westerse wêreld reeds goed op dreef. Dit het tot die gevolg gehad dat die postmodernistiese wêreldbeskouing en lewenshouding soos 'n vloedgolf oor Suid-Afrika gespoel het (Reyneke, 2005). Die demokratiese sy van die land is ook nog relatief jonk. Baie het reeds verander die afgelope 14 jaar sedert die afskaffing van die Apartheidsregime in 1994, wat vir die oorgrote meerderheid van die land lewens-ingrypende veranderings teweeggebring het. Hierdie veranderings het egter nie net op politieke vlak voorgekom nie. Die wettiging van selfde-geslag huwelike in Desember 2006 het groot opskudding veroorsaak, en hou drastiese gevolge vir die toekoms van die tradisionele gesinslewe in. 'n Onderwerp wat tans ook aandag geniet, is die kwessie van poligamie. Jacob Zuma, president van die 'African National Congress', is onlangs met sy vierde vrou getroud. Dit beteken dat hy tans, na een egskeiding en die dood van een eggenote, met twee vroue gelyktydig getroud is, wat die vraag noodwendig laat ontstaan of hierdie verskynsel binnekort deur die hof gewettig sal word.

Dit is egter duidelik dat positiewe houdings teenoor alternatiewe lewenstyle, soos seksuele maatuitruiling, nie beduidend besig is om aanvaarbaar te word in Bloemfontein nie, en dat die beskouing van die tradisionele huwelik in breër terme, om alternatiewe lewenstyle soos seksuele maatuitruiling ook in te sluit, nie nou hier geld nie. Dit is verblydend, aangesien veranderinge hieraan daartoe sal lei dat die huwelik, as heilige instelling van God, nie meer aan die Christelike waardestelsel sal voldoen nie.

10. TEKORTKOMINGS EN AANBEVELINGS

Daar bestaan 'n geweldige tekort aan Suid-Afrikaanse studies in verband met seksuele maatuitruiling. Alle navorsing wat, byvoorbeeld, in hierdie studie aangehaal is, is afkomstig uit die buiteland. Dit maak dit baie moeilik om gegewens toe te pas op Suid-Afrikaners, aangesien daar altyd kulturele verskille sal wees van een vasteland tot 'n ander. En selfs hierdie studies in die buiteland is meestal in die sewentiger- tot tagtigerjare uitgevoer, wat dinge nóg moeiliker maak, en gegewens onakkuraat maak.

Proefpersone in hierdie ondersoek is almal afkomstig uit Bloemfontein, Vrystaat, wat moontlik die veralgemening van die resultate kan beperk. 'n Soortgelyke studie, wat proefpersone oor die hele Suid-Afrika insluit, mag dalk interessante resultate toon. Daar word ook aanbeveel dat 'n groter poging gemaak word om seksuele maatuitruilers by die studie te betrek, aangesien hierdie studie bloot gehandel het oor die algemene populasie se houding teenoor die verskynsel.

In hierdie studie is die houdings van Afrikaans- en Engelssprekende egpare in Bloemfontein met mekaar vergelyk. Geen soortgelyke navorsing kon in hierdie verband opgespoor word nie, veral nie in die Suid-Afrikaanse konteks nie. Dit moet dus in gedagte gehou word dat 'n leemte bestaan in verband met bestaande literatuur.

11. BIBLIOGRAFIE

Bartell, G.D. (1970). Group sex among the mid-Americans. *The Journal of Sex Research*, 6, 113-130.

Bell, R.R. (1971). Swinging: the sexual exchange of marriage partners. *Sexual Behaviour*, 1, 70-79.

Bem, D.J. (1972). Self-perception theory. *Advances in Experimental Social Psychology*, 6, 6-26.

Bergstrand, C. & Williams, J.B. (2000). Today's alternative marriage styles: The case of swingers, verkry op 15 Maart 2004, www.ejhs.org/volume3/swing/body.htm.

Bezilla, R.E. (1993). *Religion in America*. Princeton: Princeton Religion Research Centre.

Biblarz, A. & Biblarz, D.N. (1980). Alternative sociology for alternative life styles: a methodological critique of studies of swinging. *Social Behavior and Personality*, 8(2), 138-141.

Buunk, B.P. & van Driel, B. (1989). *Alternative lifestyles and relationships*. Newbury Park: Sage.

Crites, S.L. Jr., Fabrigar, L.R. & Petty, R.E. (1994). Measuring the affective and cognitive properties of attitudes: Conceptual and methodological issues. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 20, 619-634.

Denfield, D. (1974). Dropouts from swinging. *The Family Coordinator*, 1(23), 45-48.

Dengrove, E. (1959). Wife swapping. *Sexology*, 354.

Duckworth, J. & Levitt, E.E. (1985). Personality analysis of a swingers' club. *Lifestyles: A Journal of Changing Patterns*, 8, 35-44.

- Eagly, A. & Chaiken, S. (1993). *The psychology of attitudes*. New York: Harcourt Brace.
- Fang, B. (1976). Swinging: in retrospect. *The Journal of Sex Research*, 12(3), 220-237.
- Gallup, G. & Castelli, J. (1989). *The people's religion: American faith in the 90's*. New York: Macmillan.
- Gilmartin, B.G. (1974). Sexual deviance and social networks: A study of social, family, and marital interaction patterns among co-marital sex participants. Verkry in Smith, J.R. & Smith, L.G. (red.). *Beyond monogamy: Recent studies on sexual alternatives in marriage*. Baltimore: John Hopkins Press.
- Gilmartin, B.G. (1975). That swinging couple down the block. *Psychology Today*: 8, 54-58.
- Gould, T. (1999). *The lifestyle: a look at the erotic rites of swingers*. New York: Firefly Books.
- Henshel, A.M. (1973). Swinging: a study of decision making in marriage. *American Journal of Sociology*, 78(4), 885-891.
- Hovland, C.I., Janis, I.L. & Kelly, H.H. (1953). *Communication and persuasion*. New Haven: Yale University Press.
- Huysamen, G.K. (1983). *Beskrywende statistiek vir die sosiale wetenskappe (2de uitg.)*. Pretoria: Academica.
- Huysamen, G.K. (1985). *Navorsingsontwerp en variansie-ontleding: 'n inleiding*. Bloemfontein: Nasboek Bpk.
- Huysamen, G.K. (1993). *Metodologie vir die sosiale en gedragswetenskappe*. Johannesburg: International Thomson Publishing.

Jenks, R.J. (1985a). Swinging: a replication and test of a theory. *The Journal of Sex Research*, 2 (21), 199-205.

Jenks, R.J. (1985b). Swinging : a test of two theories and a proposed new model. *Archives of Sexual Behavior*, 14(6), 517-527.

Jenks, R.J. (1986). A further analysis of swinging. 'n Ongepubliseerde manuskrip, aangehaal deur Jenks, R.J. (1998). Swinging: A review of the Literature. *Archives of Sexual Behavior*, 27(5), 507-514.

Jenks, R.J. (1988). Rokeach's terminal values survey and swingers. *Journal of Psychology and Human Sexuality*, 1, 87-96.

Jenks, R.J. (1998). Swinging: a review of the literature. *Archives of Sexual Behavior*, 27(5), 507-514.

Key, J.P. (1997). Research design in occupational education, verkry op 26 Julie 2006, www.okstate.edu/ag/agedcm4h/academic/aged5980a/5980/newpage17.htm.

Kraus, S.J. (1995). Attitudes and prediction of behaviour: A meta-analysis of the empirical literature. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21, 58-75.

Levitt, E.E. (1988). Alternative life style and marital satisfaction: A brief report. *Annals of Sex Research*, 1, 455-461.

Masters, W.H. & Johnson, V.E. (1976). *The pleasure bond*. New York: Bantam.

Miller, P. (1994). Variations in swinging. Verkry in Bergstrand, C. & Williams, J.B. (2000). Today's alternative marriage styles: The case of swingers, verkry op 15 Maart 2004, www.ejhs.org/volume3/swing/body.htm.

Murstein, B.I., Case, D. & Gunn, S.P. (1985). Personality correlates of ex-swingers. *Lifestyle: A Journal of Changing Patterns*, 1(8), 21-23.

Odendaal, F.F., Schoonees P.C., Swanepoel, C.J., Du Toit, S.J. & Booysen, C.M. (1992). *Verklarende handwoordeboek van die Afrikaanse taal*. Johannesburg: Perskor.

Palson, C. & Palson, R. (1972). Swinging in wedlock. *Society*, 9, 28-37.

Plug, C., Louw, D.A.P., Gouws, L.A. & Meyer, W.F. (1997). *Verklarende en Vertalende Sielkundewoordeboek*. Johannesburg: Heinemann.

Reyneke, C.J.S. (2005). Interpretasietradisies. Verkry op 27 Februarie 2008, <http://upetd.up.ac.za/thesis/available/etd-05112005-083546/unrestricted/05chapter5.pdf>

Robbins, S.P. (1998). *Organizational behaviour (8th ed.)*. New Jersey: Prentice Hall.

Rokeach, M. (1968). *Beliefs, attitudes and values*. San Francisco: Jossey-Bass.

Romero, A.A., Agnew, C.R. & Insko, C.A. (1996). The cognitive mediation hypothesis revisited: An empirical response to methodological and theoretical criticism. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22, 651-665.

Rubin, R.H. (2001). Alternative lifestyles revisited, or whatever happened to swingers, group marriages or communes? *Journal of Family issues*, 22(6), 711-712, 723-724.

Shah, J. & Higgins, E.T. (1997). Expectancy X value effects: Regulatory focus as determinant of magnitude and direction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73, 447-458.

Sigelman, C.K. *Life-span human development (3rd ed.)*. Pacific Grove: Brooks/Cole Publishing Company.

Stephenson, R.M. (1973). Involvement in deviance: An example and some theoretical implications. *Social Problems*, 21, 173-190.

Taylor, S.E., Peplau, L.A. & Sears, D.O. (2006). *Social Psychology – International Edition* (12th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

Underwood, M. (2003). Introductory models and basic concepts: meaning, verkry op 23 Junie 2006, www.cultsock.ndirect.co.uk/MUHome/cshtml/introductory/semdif.html

Varni, C.A. (1974). An exploratory study of spouse swapping. In Smith, J.R. & Smith, L.G. (red.) *Beyond monogamy: Recent studies on sexual alternatives in marriage*. Baltimore: John Hopkins Press.

Walshok, M. (1971). The emergence of middle-class deviant subcultures: The case of swingers. *Social Problems*, 18, 488-495.

www.sexualityandu.ca/parents/sexuality-4.aspx. Sexuality and Child Development, verkry op 27 Februarie 2008.

Artikel 2:

**DIE EFFEK VAN 'N AANTAL VERANDERLIKES OP EGPARE IN
BLOEMFONTEIN SE HOUDINGS TEENoor SEKSUELE
MAATUITRUILING: 'N VERGELYKENDE STUDIE TUSSEN AFRIKAANS-
EN ENGELSSPREKENDES IN BLOEMFONTEIN**

D.A.J. Nel
Departement Sielkunde
Universiteit van die Vrystaat
Posbus 339
Bloemfontein
9300

Die effek van 'n aantal veranderlikes op egpare in Bloemfontein se houdings teenoor seksuele maaitruiling: 'n Vergelykende studie tussen Afrikaans- en Engelssprekendes in Bloemfontein

Abstract

Research conducted in the past have shown different results concerning the effect of sexual mate swinging on marriage. Some findings yielded positive effects, while others have shown negative effects. With the high incidence of unhappy marriages, as well as the high divorce rate in South Africa, it is of utmost importance to study the factors that may have a positive or negative effect on marriage. The goal of this study was to determine what the effect of level of training, involvement with mate swinging, level of marital satisfaction as well as language is on the attitudes of married couples towards sexual mate swinging. For this purpose, 125 Afrikaans and 125 English married couples took part in the study (N=500). The questionnaire consisted of an attitude scale as well as a biographical questionnaire. A factorial analysis of variance was applied, as well as several one-way analyses of variance. It was found that involvement with mate swinging, level of marital satisfaction as well as language had a significant influence on attitudes towards sexual mate swinging, while level of training had no effect.

(Key words: Sexual mate swinging, attitude, level of training, involvement with sexual mate swinging, language, married couple, alternative life style)

Samevatting

Studies in die verlede het teenstrydige resultate getoon ten opsigte van die effek van seksuele maaitruiling op die huwelik. Sommige het bevind dat dit voordelig is, terwyl ander weer 'n nadelige effek getoon het. Met die hoë getal ongelukkige huwelike en die hoë egskedingsyfer in Suid-Afrika is dit noodsaaklik om faktore wat die huwelik voordelig én nadelig beïnvloed, deeglik te bestudeer. Hierdie ondersoek het gepoog om vas te stel wat die effek van vlak van opleiding, vorige betrokkenheid by seksuele maaitruiling,

vlak van huwelikstevredenheid en taal op die houdings van egpare teenoor seksuele maatuitruiling in Bloemfontein is. Vir hierdie doel is 125 Afrikaanse en 125 Engelse egpare by die ondersoek betrek (N=500). Die vraelys het bestaan uit 'n houdingskaal en 'n biografiese vraelys. 'n Faktoriale variansie-ontleding, asook verskeie eenrigtingvariensie-ontledings is op die data uitgevoer. Daar is bevind dat vorige betrokkenheid by seksuele maatuitruiling, vlak van opleiding en taal statisties beduidende determinante van die houdings van proefpersone teenoor seksuele maatuitruiling was, terwyl vlak van opleiding geen effek getoon het nie.

(Sleutelwoorde: Seksuele maatuitruiling, houding, vlak van opleiding, betrokkenheid by seksuele maatuitruiling, taal, egpaar, alternatiewe lewenstyl)

INHOUDSOPGAWE

INHOUD	BLADSY
1. INLEIDING	1
2. PROBLEEMSTELLING EN DOEL VAN DIE NAVORSING	1
3. NOODSAAKLIKHEID VAN DIE NAVORSING	2
4. LITERATUUROORSIG	2
4.1 Seksuele maatuitruiling	2
4.1.1 Definiëring van seksuele maatuitruiling	2
4.1.2 Die beoordeling van seksuele maatuitruiling	3
4.1.3 Voor- en nadele van seksuele maatuitruiling	4
4.1.3.1 Voordele	4
4.1.3.2 Nadele	5
4.2 Redes vir deelname aan seksuele maatuitruiling	5
4.3 Redes vir die staking van deelname aan seksuele maatuitruiling	6
4.4 Die effek van seksuele maatuitruiling op die huwelik	8
4.5 Houding	8
4.5.1 Definiëring van houding	8
4.5.2 Die funksies van houdings	8
4.5.3 Die beïnvloeding en verandering van houdings	9
4.5.4 Die verband tussen houdings en gedrag	10
4.5.4.1 Die sterkte van die houding	10
4.5.4.2 Die toeganklikheid van die houding	10
4.5.4.3 Redenering oor die houding	10
4.5.4.4 Die aard van gedrag	11
5. FAKTORE WAT HOUDING TEENoor SEKSUELE MAATUITRUILING BEÏNVLOED	11
5.1 Vlak van huwelikstevredenheid, en betrokkenheid by seksuele maatuitruiling	11
5.2 Vlak van opleiding	12
5.3 Taal	12

INHOUD	BLADSY
6. NAVORSINGSMETODES	12
6.1 Navorsingshipotese	12
6.1.1 Hipotese	12
6.2 Metode van ondersoek	12
6.2.1 Navorsingsontwerp	12
6.2.2 Die steekproef	13
6.2.2.1 Probleme wat ervaar is	14
6.2.3 Meetinstrumente	14
6.2.3.1 Die semantiese differensiaal-skaal	14
6.2.3.2 Betroubaarheid van die houdingskaal	14
6.2.3.3 Biografiese vraelys	15
6.2.4 Statistiese ontleding	15
7. RESULTATE	15
7.1 Beskrywende statistiek	15
7.2 Inferensiële statistiek	19
7.3 Kwalitatiewe navorsing	21
8. BESPREGING VAN DIE RESULTATE	24
9. GEVOLGTREKKING	26
10. TEKORTKOMINGE EN AANBEVELINGS	27
11. BIBLIOGRAFIE	29
BYLAAG A	

LYS VAN TABELLE

	BLADSY	
Tabel 1	Betroubaarhede van die Afrikaanse en Engelse houdingskale	15
Tabel 2	Frekwensies en persentasies vir die geslag en taal van respondente	16
Tabel 3	Frekwensies, gemiddeldes en standaardafwykings vir al die veranderlikes	16
Tabel 4	Frekwensies vir die geslag en taal van proefpersone wat vantevore betrokke was by maatuitruiling	18
Tabel 5	Faktoriale variansie-ontleding vir houdingskaal met vlak van opleiding, vorige betrokkenheid by seksuele maatuitruiling, vlak van huwelikstevredenheid en taal	19
Tabel 6	Eenrigtingvariensie-ontleding vir houdingskaal met vorige betrokkenheid by seksuele maatuitruiling	20
Tabel 7	Eenrigtingvariensie-ontleding vir houdingskaal met vlak van huwelikstevredenheid	20
Tabel 8	Beduidende Scheffé-toets-vergelyking vir eenrigtingvariensie-ontleding van houdingskaal met vlak van huwelikstevredenheid	20
Tabel 9	Eenrigtingvariensie-ontleding vir houdingskaal met taal	21
Tabel 10	Eenrigtingvariensie-ontleding vir houdingskaal met vlak van opleiding	21
Tabel 11	Positiewe en negatiewe kommentaar wat gelewer is ten opsigte van seksuele maatuitruiling deur proefpersone wat al vantevore daaraan deelgeneem het	22

LYS VAN FIGURE

		BLADSY
Figuur 1	Frekwensie en gemiddelde houding-tellings van nie-maatuitruilers teenoor dié van maatuitruilers	18
Figuur 2	Positiewe kommentaar gelewer ten opsigte van seksuele maatuitruiling teenoor negatiewe kommentaar gelewer deur proefpersone wat al vantevore daaraan deelgeneem het	23
Figuur 3	Positiewe en negatiewe kommentaar gelewer deur mans teenoor positiewe en negatiewe kommentaar gelewer deur vroue wat al vantevore aan seksuele maatuitruiling deelgeneem het	23
Figuur 4	Positiewe en negatiewe kommentaar gelewer deur Afrikaanssprekendes teenoor positiewe en negatiewe kommentaar gelewer deur Engelssprekendes wat al vantevore aan seksuele maatuitruiling deelgeneem het	24

1. INLEIDING

Seksuele maatuitruiling is 'n omstrede aktiwiteit, en die meeste mense het al in een of ander stadium daarvan gehoor. Mense sien dit op televisie, lees daarvan in tydskrifte en hoor daarvan by dié wat hulself as "ingelig" beskou. Tog is dit nie iets wat openlik erken word deur mense wat daaraan deelneem nie. Eenvoudig gestel, is dit 'n verskynsel wat die meeste mense se nuuskierigheid prikkel, alhoewel almal dit nie sal erken nie. Sommiges keur dit goed, terwyl ander dit weer afkeur. Sommige ondersoekes het tot die gevolgtrekking gekom dat deelname aan seksuele maatuitruiling voordelig is vir die huwelik (Bartell, 1971; Chernus, 1980; Denfield & Gordon, 1970; Gilmartin, 1974; Gilmartin, 1975; Jenks, 1986), terwyl ander navorsers hierdie bevindings betwyfel (Denfield, 1974; Jenks, 1998). Een feit wat wel seker is, is dat die opinies wat oor dié alternatiewe lewenstyl bestaan, uiteenlopend en sonder tal is.

2. PROBLEEMSTELLING EN DOEL VAN DIE NAVORSING

Die afgelope aantal dekades het grootskaalse verandering in lewenstyle en interpersoonlike verhoudings, byvoorbeeld 'n afname in huwelikskoerse en 'n toename in saamwoonverhoudings, plaasgevind (Bernardes, 1997; Bumpass, Sweet & Cherlin, 1991). Verandering het ook plaasgevind in mense se houdings teenoor die huwelik en saamwoonverhoudings. So was daar byvoorbeeld 'n toename in die aanvaarding van saamwoonverhoudings (Thornton, 1989). Hierdie verandering in lewenstyle het die vrees laat ontstaan dat die gesin besig is om te disintegreer, en daar 'n verswakking van die huwelik as instelling plaasgevind het (Donovan, 1999; Popenoe, 1993). Dit is daarom dat navorsers verplig is om alternatiewe lewenstyle te bestudeer. Die term "alternatiewe lewenstyle" sluit 'n verskeidenheid nie-tradisionele vorms van die gesin en lewenstyle in, byvoorbeeld enkellopers, buite-egtelike heteroseksuele saamwoon, enkelouer-gesinne, gay- en lesbiese verhoudings, oop huwelike, meervoudige verhoudings en kommunes (Rubin, 2001). Seksuele maatuitruiling word ook deur sommige as 'n alternatiewe lewenstyl beskou, en is die ooreenkoms tussen 'n getroude paartjie om maats te ruil, uitsluitlik vir seksuele doeleindes (Buunk & Van Driel, 1989). Individue wat aan seksuele maatuitruiling deelneem, blyk oor die algemeen te voel dat hul huwelike gelukkiger is as diegene wat nie aan maatuitruiling deelneem nie (Bergstrand & Williams, 2000).

Geen navorsing oor hierdie lewenstyl in Suid-Afrika kon in die literatuur opgespoor word nie, en derhalwe is die doel van hierdie studie om die houdings van egpare teenoor seksuele maatuitruiling in Bloemfontein te ondersoek, met vlak van opleiding, betrokkenheid by seksuele maatuitruiling, vlak van huwelikstevredenheid en taal as onafhanklike veranderlikes.

3. NOODSAAKLIKHEID VAN DIE NAVORSING

Baie navorsing is in verband met seksuele maatuitruiling in die sewentiger- en tagtigerjare uitgevoer, en interessante gegewens is verkry. Die laaste tyd word die onderwerp egter afgeskeep in terme van navorsing, wat beteken dat die gegewens wat in die verlede verkry is, nie meer op die samelewing van toepassing is nie. En boonop is navorsing wat wél uitgevoer is, in die buiteland gedoen. 'n Rekenaarsoektog kon nie 'n enkele Suid-Afrikaanse studie met betrekking tot seksuele maatuitruiling opspoor nie. Een rede waarom navorsing in hierdie verband afgeskeep word, is die aanname dat HIV-vigs daartoe gelei het dat maatuitruiling en ander alternatiewe lewenstyle uitgesteef het (Rubin, 2001). Dit is egter 'n wanopvatting, aangesien seksuele maatuitruiling steeds voorkom, afgesien van die feit dat dit nie die aandag van navorsers geniet nie. In 'n samelewing wat vandag gekenmerk word deur egskeiding en ongelukkige huwelike, is dit noodsaaklik om enige verskynsel wat óf vir die huwelik 'n bedreiging inhou, óf mag lei tot 'n verbetering van die huwelikslewe, sou hierdie verskynsel toeneem en sosiaal aanvaarbaar word, deeglik te ondersoek.

4. LITERATUUROORSIG

4.1 Seksuele maatuitruiling

Die volgende aspekte met betrekking tot seksuele maatuitruiling sal vervolgens bespreek word: Definiëring van seksuele maatuitruiling, verduideliking van seksuele maatuitruiling, voor- en nadele van seksuele maatuitruiling, redes vir deelname aan seksuele maatuitruiling, redes vir die staking van deelname aan seksuele maatuitruiling en die effek van seksuele maatuitruiling op die huwelik.

4.1.1 Definiëring van seksuele maatuitruiling

Seksuele maatuitruiling word deur sommige as 'n alternatiewe lewenstyl beskou. Maar, anders as die "oop huwelik" waar onbesitlike liefde sowel as toleransie teenoor

ontrouheid aan die lewensmaat aangemoedig word (O'Neill & O'Neill, 1972), kan seksuele maatuitruiling eerder beskryf word as 'n nie-monogamiese seksuele aktiwiteit, wat soos enige ander sosiale aktiwiteit behandel word, en saam as 'n paartjie ervaar kan word (Bergstrand & Williams, 2000). Emosionele monogamie, of toewyding aan die liefdesverhouding met jou lewensmaat, bly steeds die primêre fokus.

4.1.2 Die beoordeling van seksuele maatuitruiling

'n Vraag wat moontlik gevra kan word, is hoe 'n verskynsel soos seksuele maatuitruiling, wat deur so baie mense as afwykend beskou word (Jenks, 1998), in oënskou geneem behoort te word. Denfield en Gordon (1970) bespreek maatuitruiling in die konteks van sosiale afwyking. Alhoewel maatuitruilers self hul gedrag as normaal beskou, word hul gedrag deur ander as afwykend beskou. En, aangesien die samelewing hierdie gedrag as afwykend beskou, sal maatuitruilers heel moontlik self ook hierdie beskrywing van hulself aanvaar in hul interaksie met nie-maatuitruilers. Dit is ook, volgens Spanier en Cole (1975), moontlik om maatuitruiling in die groter konteks van buite-egtelike seksuele verhoudings te beskou. Al is dit meer algemeen as maatuitruiling, word dit ook deur die samelewing as afwykend beskou, aangesien tradisionele geloofs- en kulturele norme sulke aktiwiteite afkeur (Spanier & Cole, 1975).

Verskeie navorsers (Bartell, 1971; Bell, 1971; Denfield & Gordon, 1970; Symonds, 1968) wys die feit uit dat maatuitruilers alles in hul vermoë doen om hul aktiwiteite geheim te hou. Binne die sirkel van maatuitruilers vind daar egter dikwels besprekings plaas in verband met vervloë maatuitruilingservarings, persoonlike voorkeur met betrekking tot paartjies, seksuele posisies en vorms van seksuele interaksie (Spanier & Cole, 1975). Dit is dus duidelik dat maatuitruilers bang is om deur hul "normale" vriende as afwykend beskou te word, terwyl hulle tussen hul maatuitruilersvriende die vrymoedigheid het om oor hul aktiwiteite te gesels.

Spanier en Cole (1975) beskou afwykende gedrag bloot as gedrag wat deur sommige aangehang word, terwyl dit weer deur ander afgekeur word. 'n Persoon se gedrag word dus slegs afwykende gedrag wanneer ander dit as afwykend beskou. Die grootste gedeelte van 'n persoon se gedrag word bepaal deur sy reaksie op hierdie etiket ("label"). Seksuele maatuitruiling kan dus as normale sowel as afwykende gedrag

beskou word, afhangende van wie dit is wat die gedrag beskou, en vanuit watter perspektief dit beskou word.

4.1.3 Voor- en nadele van seksuele maatuitruiling

4.1.3.1 Voordele

Verskeie ondersoeke het bevind dat maatuitruilers hul aktiwiteite as voordelig vir hul huwelik beskou. Bergstrand en Williams (2000) het, byvoorbeeld, bevind dat maatuitruilers se huwelike oor die algemeen gelukkiger is as dié van nie-maatuitruilers. Fang (1976) noem die volgende voordele: geen misleiding binne die verhouding, verdwyning van seksuele inhibisies, die deel van belangstelling en wedersydse betrokkenheid, gee die huwelik al jou lojaliteit, verligting van seksuele eentonigheid, verfrissing van die huwelik, verbetering van jou selfbeeld ten opsigte van jou liggaam, toename in seksuele belangstelling in jou wederhalf, toename in die perseptuele bewustheid en waardering van jou maat, verbetering van jou seksuele vermoëns, toename in jou vriendekring, fisiese dog geen emosionele betrokkenheid nie, en 'n gevoel van warmte, aanvaarding en reaksie wat nie in enige ander sosiale konteks gevind kan word nie.

In 'n studie deur Denfield (1974), waar terapeute wat seksuele maatuitruilers wat hul aktiwiteite gestaak het, as kliënte gehad het, ondervra is, het hy bevind dat sommige stakers 'n verbetering in hul huwelike erfaar het tydens hul aktiwiteite, alhoewel sommige van die respondente se verbetering tydelik was. Voordele wat in sy studie genoem is, het ingesluit opwinding, seksuele vryheid, groter waardering vir die maat, die aanleer van nuwe seksuele tegnieke, seksuele verskeidenheid, en beter kommunikasie en oopheid tussen maats.

Jenks (1986) het bevind dat die primêre rede waarom mense by seksuele maatuitruiling betrokke raak, die verskeidenheid van seksuele ervarings en maats is. Uit sy steekproef het 26% aangetoon dat verskeidenheid hul hoofrede was waarom hulle in die eerste plek by die aktiwiteit betrokke geraak het. Die tweede algemeenste respons was plesier of opwinding (19%), gevolg deur die moontlikheid om nuwe mense te ontmoet (13%). Bartell (1970) het ook bevind dat die toename in sosiale lewe 'n groot rol speel by die motivering om betrokke te raak by maatuitruiling. Voyeurisme was ook een van die redes wat deur Bartell (1970) genoem is as rede om die aktiwiteit te beoefen. Behalwe

vir die opvoedkundige aspek van die situasie, waar nuwe tegnieke wat waargeneem kan word weer in die huwelik toegepas kan word, of om seksuele inhibisies te oorkom wat met die wederhelf ervaar is, het veral mans aangetoon dat dit vir hulle seksueel opwindend is om ander dop te hou wat in seksuele aktiwiteite gewikkel is. Nog positiewe aspekte sluit in die geleentheid om weer jou jeug te ontdek, en 'n toename in jou selfbeeld wanneer jy beseft dat ander mense buiten jou wederhelf jou nog seksueel aantreklik vind (Stinnet & Birdsong, 1978).

4.1.3.2 Nadele

Een van die grootste nadele van seksuele maatuitruiling is die vrees om ernstige siektes op te doen (Jenks, 1992; Murstein et al., 1985). Meer onlangs het die vrees om MIV-vigs op te doen, ook tot die voorgrond getree as 'n rede om nie aan maatuitruiling deel te neem nie (Jenks, 1998). Nuwe inligting in hierdie verband is nie beskikbaar nie, maar in 1992 het Jenks, in 'n ondersoek, bepaal dat ongeveer 58% van respondente 'n mate van vrees gekoester het om MIV-vigs op te doen terwyl hulle aan seksuele maatuitruiling deelneem, teenoor slegs 13% van respondente wat, in 'n studie deur Quinley in 1988, aangetoon het dat hulle 'redelik bekommerd is' oor die siekte. Dit is vanselfsprekend dat syfers vandag drasties anders sal lyk as 'n paar jaar gelede, met ongeveer 33 miljoen mense wat vandag HIV positief is, teenoor agt miljoen mense in 1990 (<http://www.avert.org/worldstats.htm>). Ander probleme ten opsigte van maatuitruiling wat deur Jenks (1998) uitgelig is, sluit in jaloesie, angstigheid en die vrees om betrap te word.

4.2 Redes vir deelname aan seksuele maatuitruiling

Paartjies neem gewoonlik die eerste keer aan maatuitruiling deel na aanleiding van 'n voorstel deur die man (Bartell, 1970; Denfield, 1974; Palson & Palson, 1972). Vroue is gewoonlik ontsteld wanneer die man die voorstel die eerste maal maak, as gevolg van verskeie redes, wat die volgende insluit: seksuele onbevoegdheid, die vrees om hul eggenoot te verloor, en 'n gevoel van afkeur (Fang, 1976). Tog is baie vroue geneig om dit uiteindelik te geniet (Bartell, 1970; Palson & Palson, 1972). Denfield (1974) stem egter nie hiermee saam nie, en voer aan dat baie vroue dit nie geniet nie. Hy het bevind dat meer vroue as mans daarop aandring dat hulle hul deelname aan maatuitruiling staak.

Een van die belangrikste redes waarom mense by seksuele maatuitruiling betrokke raak, is die verskeidenheid van seksmaats en ervarings (Jenks, 1986). In dieselfde studie is plesier en opwinding as die tweede algemeenste rede genoem waarom mense by maatuitruiling betrokke raak, terwyl die moontlikheid om nuwe mense te ontmoet, die derde algemeenste rede was. Ook volgens Bartell (1970), is die verbetering van die sosiale lewe 'n belangrike faktor. Voyeurisme is ook 'n groot motivering vir paartjies om die aktiwiteit te begin, aangesien nuwe tegnieke aangeleer kan word deur ander dop te hou, en dit, veral vir mans, opwindend is om te sien hoe ander paartjies seksueel verkeer (Jenks, 1998).

4.3 Redes vir die staking van deelname aan seksuele maatuitruiling

In 'n ondersoek het Denfield (1974) vraelyste aan 2147 huweliksberaders gestuur, met die aanname dat ten minste sommige paartjies wat aan seksuele maatuitruiling deelgeneem het, die hulp van 'n berader sal opsoek. Van die vraelyste wat uitgestuur is, is 965 terugontvang, onder wie 473 aangedui het dat hulle wel al ten minste een paartjie wat vantevore aan maatuitruiling deelgeneem het, gespreek het. 'n Totaal van 1175 paartjies wat die aktiwiteit gestaak het, is gespreek, gemiddeld 2.5 per berader. Die beraders is gevra om die geskiedenis van kliënte te bespreek. Die volgende redes is verskaf waarom hul kliënte hul aktiwiteite gestaak het:

- **Jaloesie**

Jaloesie was vir 109 paartjies 'n rede om hul aktiwiteite te staak. 'n Tipiese rede was dat een wederhelf nie die jaloesie kon hanteer wat ontstaan het wanneer die een die ander sien seksuele omgang hê met 'n ander persoon nie. 'n Paar mans het ook bekommerd geraak oor die toename in hul wederhelf se gewildheid of seksuele vermoëns, of hulle was bang dat hul wederhelf meer pret het as hulleself.

- **Skuldgevoelens**

Skuldgevoelens was vir 68 paartjies 'n probleem.

- **'n Bedreiging vir die huwelik**

Ook hier het 68 paartjies probleme ondervind. 'n Bedreiging vir die huweliksband was 'n redelike ernstige probleem, aangesien paartjies ervaar het dat die maatuitruilingsaktiwiteit hul huwelik verswak het eerder as om dit te versterk.

Maatuitruiling het ook tot ander huweliksprobleme gelei. Rusies en vyandigheid het meer voorgekom nadat daar aan maatuitruiling deelgeneem is.

- **Ontwikkeling van emosionele bande buite die huwelik**

Alhoewel maatuitruilers waak teen die ontwikkeling van emosionele bande gedurende maatuitruiling, en ook vermy om uitdrukking te gee aan persoonlike gevoelens, byvoorbeeld soos om te sê “Ek gee om vir jou”, gebeur dit tog soms dat persone emosioneel geheg raak aan ander buite die huwelik. Hierdie emosionele gehegtheid het in verskeie gevalle gelei tot egskeiding, en selfs tot nuwe huwelike.

- **Verveeldheid, of verloor van belangstelling**

Hierdie punt, volgens Denfield (1974), kan beskryf word as ‘n gaping tussen fantasie en die werklikheid. Vir baie paartjies was die maatuitruilingsproses vervelig, en het dit nie aan hul verwagtings voldoen nie.

- **Teleurstelling**

Soos die vorige punt, verteenwoordig teleurstelling ook ‘n gaping tussen fantasie en die werklikheid. Vir verskeie paartjies het maatuitruiling nie die verwagte voordele gehad nie, en was hulle teleurgesteld. Die hoofrede wat voorgestel is vir die gaping tussen fantasie en die werklikheid, is die afwesigheid van verleiding en emosie wat deur die maatuitruilingsverhouding genoodsaak word.

- **Egskeiding of separasie**

Egskeiding of separasie is deur 29 paartjies genoem as ‘n rede waarom hulle maatuitruilingsaktiwiteite gestaak het.

- **Die onvermoë van die vrou om die situasie te hanteer**

Die vroue was meer geneig om te erken hulle kan die situasie nie langer hanteer nie, en om te dreig met egskeiding. In die meeste gevalle was die aanvanklike idee om met die aktiwiteit te begin, die man s’n, en is hulle beskryf as “kinders met nuwe speelgoed”. Die mans se entoesiasme is egter nie dikwels deur die vroue gedeel nie, en was dit ook in die meerderheid van gevalle die vrou se idee om die aktiwiteit te staak.

- **Vrees om betrap te word**

Egpare wat hierdie punt aangevoer het as rede vir die terminering van hul aktiwiteite, het gestaak om hul bure tevrede te stel wat uitgevind het van hul aktiwiteite. Die witboordjie- of professionele agtergrond van maatuitruilers maak die ontdekking van hul tydverdryf ‘n bedreiging teenoor hul besigheid- en sosiale reputasies. Verskeie paartjies het ook gestaak omdat hul kinders hul aktiwiteite begin bevraagteken het. Dit was veral die

geval onder egpare met tieners. In die gevalle waar kinders van hul ouers se aktiwiteite bewus geraak het, is die funksionering van die gesin erg ontwig.

4.4 Die effek van seksuele maatuitruiling op die huwelik

Teen alle verwagtinge in, het seksuele maatuitruiling nie noodwendig 'n negatiewe effek op die huwelik nie (Jenks, 1998). Gilmartin (1974; 1975) het bevind dat ongeveer 85% van sy proefpersone gevoel het dat maatuitruiling nie 'n bedreiging vir hul huwelike inhoud nie, en die meerderheid het aangedui dat hul huwelike verbeter het sedert hul deelname aan maatuitruiling. Volgens Levitt (1988) het ongeveer driekwart van sy proefpersone aangedui dat hul huwelike verbeter het danksy hul deelname aan seksuele maatuitruiling. Jenks (1986) kon geen bewyse vind dat maatuitruiling skadelik vir die huwelik is nie. Ongeveer 90% van die mans en 82% van die vroue in sy studie het aangetoon dat hulle gelukkig is met maatuitruiling, teenoor slegs 1% van die vroue wat aangetoon het dat hulle nie gelukkig is nie. Die meerderheid van die proefpersone het aangedui dat hulle óf 'n verbetering in hul huwelik ervaar het wat seksuele- sowel as nie-seksuele kwessies betref, óf geen verandering ervaar het nie, terwyl niemand aangedui het dat maatuitruiling 'n negatiewe effek op hul huwelik het nie (Jenks, 1986).

4.5 Houding

4.5.1 Definiëring van 'n houding

Uit die literatuur blyk dit dat verskillende definisies vir die term "houding" bestaan. En, alhoewel hierdie definisies redelik ooreenstem, verskil die interpretasies daarvan. Volgens Eagly en Chaiken (1993) is 'n houding 'n sielkundige neiging wat deur die beoordeling van 'n spesifieke entiteit met 'n sekere graad van goedkeuring of afkeuring uitgedruk word. Die definisie van Fishbein en Ajzen (1975) stem baie hiermee ooreen, en lui dat 'n houding 'n aangeleerde predisposisie is om op 'n konsekwente manier gunstig of ongunstig teenoor 'n gegewe objek te reageer.

4.5.2 Die funksies van houdings

Volgens Baron, Graziano en Stangor (1991) asook Worchel, Cooper, Goethals en Olson (2000) vervul houdings verskeie funksies. 'n Voorbeeld is waar 'n leerder akademies presteer en voordele daaruit verkry, byvoorbeeld die goedkeuring van sy ouers en onderwysers, en bewondering en respek van sy maats, wat daartoe lei dat hy 'n positiewe houding teenoor akademie het. Hierdie positiewe houdings het nie net

ontstaan as gevolg van die belonings wat verkry is nie, maar ook as gevolg van die verwagting dat volgehoue prestasie in akademiese verdere belonings sal meebring.

'n Tweede funksie, volgens Baron et al. (1991) en Worchel et al. (2000), is dat houdings 'n opsommende evaluering van houdingsobjekte verskaf (die kennisfunksie) wat daartoe lei dat individue hul omgewing verstaan. 'n Voorbeeld hiervan is wanneer dit vir 'n persoon moeilik is om te verstaan waarom 'n sekere groep mense vyandig is teenoor 'n ander groep mense. Die houding dat die lede van die meer aggressiewe groep sleg is, kan hierdie optrede meer verstaanbaar maak.

Derdens is houding dikwels 'n uitdrukking van individuele waardes, en staan hierdie funksie bekend as die waarde-uitdrukkingsfunksie (Stephan & Stephan, 1990). Dit help mense om hulself uit te druk in terme van waarvan hulle hou en nie hou nie, hoe hulle hulself definieer, en wat hul doelwitte in die lewe is.

Houdings kan ook 'n beskermingsfunksie hê (ego-beskermingsfunksie) (Worchel et al., 2000). 'n Voorbeeld hiervan is wanneer 'n persoon swak vaar in sportdeelname, hy heel moontlik 'n negatiewe houding teenoor sportdeelname mag hê. Houdings help mense dus om hul selfbeeld te bevorder, en hul ego's teen kritiek te beskerm (Stephan & Stephan, 1990).

4.5.3 Die beïnvloeding en verandering van houdings

Tubbs en Moss (1994) verduidelik dat die proses van verandering en herformulering van houdings voortdurend plaasvind. In twee-persoon situasies word die invloed op houding as "sosiale invloed" beskryf. Wanneer dit egter op die samelewing en massakommunikasie van toepassing is, word daarna verwys as "oorreding".

Volgens Smith en Mackie (1995) is vier stappe nodig vir teenstrydige optredes om te lei tot dissonansie en daarna tot 'n verandering in houding. Indien een van die stappe nie voorkom nie, sal daar geen verandering in houding wees nie.

Stap 1: Die individu moet besef dat die houdingsteenstrydigheid nadelige gevolge het

Stap 2: Die individu moet verantwoordelikheid vir die aksie aanvaar

Stap 3: Die individu moet fisiologiese opwekking ervaar

Stap 4: Die individu moet die opwekking aan die aksie toeskryf

Volgens Smith en Mackie (1995) moet verandering plaasvind indien houdings en gedrag ongemaklik teenstrydig is. Aangesien vrylik gekose gedrag en die meegaande gevolge moeilik is om te ontken of ongedaan te maak, is die verandering van gedrag die maklikste manier om ooreenstemming te herwin.

4.5.4 Die verband tussen houdings en gedrag

Volgens Kraus (1995) sal onder andere stabiele houdings, maklik toegankbare houdings, houdings gevorm deur middel van direkte ervarings, houdings waaroor individue baie sekerheid het, asook houdings wat 'n groot mate van konsekwentheid tussen kennis en affek toon, waarskynlik gedrag voorspel. Faktore wat die konsekwentheid tussen houdings en gedrag beïnvloed, sluit onder meer in situasionele druk en gepaardgaande sosiale norme, wat voorts bespreek sal word (Van Rooyen, 2002; Worchel et al., 2000).

4.5.4.1 Die sterkte van die houding

Daar is verskeie maniere waarop houdings versterk word. So sal die hoeveelheid inligting waaroor die individu beskik die sterkte van die houding in die eerste plek bepaal (Eagly & Chaiken, 1993). Ook word houdings beïnvloed deur die beoefening daarvan, wat die bespreking en die nadenking oor die bepaalde houding behels. Derdens lei direkte ervaring met die houdingsobjek tot ook tot sterker houdings (Fazio, Shook & Eiser, 2004; Taylor, Peplau & Sears, 2003; Van Rooyen, 2002).

4.5.4.2 Die toeganklikheid van die houding

Die toeganklikheid van die houding verwys na die relatiewe gemak waarmee 'n houding onthou word. Indien 'n houding oor 'n hoë mate van toeganklikheid beskik, sal die houding outomaties geaktiveer word wanneer daar met die houdingsobjek in kontak gekom word (Taylor et al., 2003; Worchel et al., 2000).

4.5.4.3 Redenering oor die houding

Redenering oor houdings verminder en verander die verband tussen houdings en gedrag. Wanneer daar oor 'n bepaalde houding gedink word, word daar gefokus op

sekere aspekte van die houding, wat daardie aspekte meer opvallend maak (Taylor et al., 2003; Van Rooyen, 2002).

4.5.4.4 Die aard van gedrag

Volgens Van Rooyen (2002) is daar groter konsekwentheid tussen sekere soorte gedrag en houdings as wat die geval is by ander tipes gedrag. Weens situasionele druk (Stephan & Stephan, 1990; Taylor et al., 2003) of sosiale norme is daar in sekere situasies beperkte keuses met betrekking tot die gedragspatroon wat voorkom. Die konsekwentheid tussen houdings en gedrag word ook beïnvloed deur sekere persoonlikheidsfaktore. Een van hierdie persoonlikheidsfaktore, naamlik selfmonitering, verwys na die mate waarin mense eerder op interne as eksterne leidrade staatmaak wanneer dit kom by die bepaling van gedrag. Diegene wat oor lae selfmonitering beskik, tree op volgens houdings, waardes en idees. Ander tree weer op volgens eksterne leidrade, en beskik oor hoë selfmonitering. Húl gedrag word bepaal deur die norme, waardes en gedrag van ander. Dus is daar lae konsekwentheid tussen houdings en gedrag (Van Rooyen, 2002; Worchel et al., 2000).

5. FAKTORE WAT HOUDING TEENoor SEKSUELE MAATUITRUILING BEÏNVLOED

5.1 Vlak van huwelikstevredenheid, en betrokkenheid by seksuele maatuitruiling

Dit is belangrik om te kyk na die vlakke van huwelikstevredenheid van mense wat aan maatuitruiling deelneem ten einde die houding hierteenoor te verstaan.

In verskeie studies is bevind dat maatuitruilers voel dat hul deelname aan seksuele maatuitruiling tot voordeel van hul huwelike was (Gilmartin, 1974; Gilmartin, 1975; Jenks, 1986). Tog kom probleme ook voor, wat weer nadelig vir die huwelik kan wees (Jenks, 1998). Hierdie probleme sluit in jaloesie, angstigtheid en die vrees om betrap te word. Oor die algemeen wil dit egter voorkom asof maatuitruilers voel dat hul huwelike oor die algemeen gelukkiger is as dié van mense wat nie aan die aktiwiteit deelneem nie (Bergstrand & Williams, 2000). Ook volgens Denfield (1974) veroorsaak die deelname aan maatuitruiling in baie gevalle probleme binne die huwelik, wat daartoe lei dat paartjies hul deelname staak. Dus kan aangeneem word dat, alhoewel baie paartjies die deelname aan seksuele maatuitruiling geniet, en daarvan oortuig is dat dit daartoe lei

dat hul huwelikstevredenheid verbeter, ander weer probleme ondervind wat hul huwelike bedreig, en besluit om hul aktiwiteite te staak. Persoonlike voorkeur skyn die bepalende faktor te wees om te bepaal of paartjies die aktiwiteit geniet en daarmee sal volhou, of nie (Denfield, 1974).

5.2 Vlak van opleiding

Volgens Jenks (1998) val die meerderheid van seksuele maatuitruilers in die middel- tot hoër-middelklas. Studies het getoon dat maatuitruilers oor die algemeen bo-gemiddelde vlakke van opleiding ontvang het (Gilmartin, 1975; Levit, 1988). Hulle beklee ook gewoonlik professionele en bestuursposte (Levit, 1988; Murstein, 1978; Weiss, 1983).

5.3 Taal

Vir die doel van hierdie studie sal die effek van egpare se taal, naamlik Afrikaans en Engels, op hul houding ten opsigte van seksuele maatuitruiling bepaal word. Aangesien vorige studies slegs in Engels uitgevoer is, blyk hierdie ondersoek 'n baanbreker in die spesifieke veld te wees.

6. NAVORSINGSMETODE

6.1 Navorsingshipotese

Vir die doel van hierdie studie is die volgende navorsingsvraag geformuleer: *Wat is die houding van egpare in Bloemfontein ten opsigte van seksuele maatuitruiling, en hoe word dit beïnvloed deur 'n verskeidenheid biografiese veranderlikes?* Hierdie navorsingsvraag sal met behulp van die volgende hipotese ondersoek word:

6.1.1 Hipotese

Egpare in Bloemfontein se houdings teenoor seksuele maatuitruiling verskil van mekaar ten opsigte van biografiese veranderlikes, soos vlak van opleiding, betrokkenheid by seksuele maatuitruiling, vlak van huwelikstevredenheid en taal.

6.2 Metode van ondersoek

6.2.1 Navorsingsontwerp

Die navorsingsontwerp wat vir hierdie studie gebruik is, heet *ex post facto*-navorsing (Huysamen, 1983), aangesien die proefpersone reeds voor die aanloop van die ondersoek aan hul onderskeie groepe behoort het. Opnames is gemaak van egpare se

houdings teenoor seksuele maatuitruiling, en die data hieruit verkry, sal gebruik word om proefpersone se houdings met mekaar te vergelyk.

6.2.2 Die steekproef

Die doel van die ondersoek was om te bepaal wat die effek van vlak van opleiding, vorige betrokkenheid by seksuele maatuitruiling, vlak van huwelikstevredenheid en taal op respondente se houdings teenoor seksuele maatuitruiling is. Om hierdie doel te bereik, wou die navorser ongeveer 500 getroude proefpersone by die ondersoek betrek. Hierdie teiken is behaal, en 125 Afrikaans- en 125 Engelssprekende egpare, met 'n totaal van 500 proefpersone, het aan die studie deelgeneem.

Aanvanklik is besluit om proefpersone tuis te besoek. Daar sou dan twee vraelyste aan elke egpaar uitgedeel word, sodat die man en die vrou gelyktydig hul vraelyste kon invul. Probleme is egter met hierdie metode ondervind, aangesien die man en die vrou dikwels nie saam tuis was nie. Dit het meegebring dat egpare deur die week saans besoek moes word, en ernstige weerstand en onwilligheid van die proefpersone is ervaar. Daar is toe besluit om vraelyste in proefpersone se posbusse te laat met 'n versoek dat hulle die vraelyste sal voltooi indien hulle getroud is, en terug in hul posbusse te plaas met die punt was uitsteek. Ongeveer 10% van uitgedeelde vraelyste is korrek terugontvang van die ongeveer 2500 pare vraelyste wat uitgedeel is. As gevolg van die hoë volume vraelyste, was die navorser verplig om die hulp van veldwerkers in te roep. Ondanks hulp wat ontvang is, het dit etlike maande geduur om genoeg vraelyste terug te ontvang.

Proefpersone is ewekansig verkry deurdat 5 woonbuurtes, 50 strate per woonbuurt en 10 adresse per straat ewekansig verkry is. Dit is bereik deur 'n alfabetiese lys van woonbuurtes in Bloemfontein op te stel, en, van bo sowel as van onder, elke vyfde woonbuurt te selekteer totdat vyf verkry is. Dieselfde is met strate gedoen, maar elke derde straat is geselekteer in plaas van elke vyfde. Adresse is verkry deur by nommer een te begin, en elke tweede huis aan albei kante van die straat te selekteer. As gevolg van die feit dat so baie vraelyste uitgedeel moes word, moes nog woonbuurtes en strate ewekansig verkry word totdat genoeg vraelyste terugontvang is. Dieselfde metode is hier gevolg.

6.2.2.1 Probleme wat ervaar is

Die navorser het gevind dat mense onwillig is om aan navorsing deel te neem. Of dit toegeskryf kan word aan die sensitiewe aard van die ondersoek, en of mense bloot nie bereid is om tyd af te staan nie, kon nie bepaal word nie. Proefpersone is versoek om, indien hulle nie die vraelys ingevul het nie, dit terug in hul posbus te plaas met die punt wat uitsteek, sodat dit weer gebruik kon word. Weinig oningevulde vraelyste is egter so terugontvang. Dit, tesame met kwaai honde en geëlektrifiseerde heinings, het die taak bemoeilik, maar daar is deurgedruk, en die doel is bereik.

6.2.3 Meetinstrumente

6.2.3.1 Die semantiese differensiaal-skaal

Aangesien daar nie tans 'n meetinstrument bestaan wat persone se houding teenoor seksuele maatuitruiling bepaal nie, is 'n reeds bestaande, eendimensionele semantiese differensiaalskaal bestaande uit 20 bipolêre items met ses respons-kategorieë elk, aangepas om op die betrokke ondersoek van toepassing te wees (Underwood, 2003). Die skaal is ook gebalanseer deurdat 10 van die 20 bipolêre items van negatief na positief gerangskik is, en 10 van positief na negatief. Die waardes van al die items is van ses tot een in die responskategorieë gemerk. Die negatiewe items se waardes is omgedraai vir die analiseringsproses, sodat hierdie items se tellings van een tot ses gestrek het. Dit het tot gevolg dat 'n lae telling op 'n negatiewe houding dui, terwyl 'n hoë telling weer 'n positiewe houding aandui. Die laagste telling wat behaal kon word op die vraelys is 20, en die hoogste telling is 120, met 'n gemiddelde telling van 70.

6.2.3.2 Betroubaarheid van die houdingskaal

Die oorspronklike skaal se geldigheid en betroubaarheid word aangetoon as baie goed, en word algemeen toegepas by die meting van houdings. Volgens Key (1997) word die toets-hertoetsbetroubaarheid van die semantiese differensiaalskaal as 0.90 aangedui, en dui geldigheidstoetse op 'n korrelasiekoëffisiënt van 0.80 tussen die semantiese differensiaalskaal en die Thurstone-, Likert- en Guttman-skale.

Die alfakoëffisiënt is ook in hierdie ondersoek bereken vir beide Afrikaanse en Engelse houdingskale. Soos gesien kan word in Tabel 1, is albei skale uiters betroubaar, met koëffisiënte van onderskeidelik .822 en .892, met 'n gesamentlike gemiddelde telling van .870.

Tabel 1: Betroubaarheid van die Afrikaanse en Engelse houdingskale

Taal	Cronbach se alfakoëffisiënt
Afrikaans	.822
Engels	.892
Totale gemiddelde telling	.870

6.2.3.3 Biografiese vraelys

Inligting oor die respondente se vlak van opleiding, vlak van huwelikstevredenheid, betrokkenheid by seksuele maatuitruiling en taal is met behulp van 'n biografiese vraelys verkry. 'n Oop vraag is in die vraelys ingesluit sodat respondente wat in die verlede by seksuele maatuitruiling betrokke was, die geleentheid gebied is om hul mening te lug, ten opsigte van die positiewe en/of negatiewe invloede van seksuele maatuitruiling.

6.2.4 Statistiese ontleding

Die inligting wat uit die vraelys verkry is, is deur beskrywende sowel as inferensiële statistiese metodes ontleed. Daar is van 'n faktorale variansie-ontleding gebruik gemaak om die effek van die onafhanklike veranderlikes, naamlik vlak van opleiding, vorige betrokkenheid by maatuitruiling, vlak van huwelikstevredenheid en taal op die afhanklike veranderlike, naamlik die houdings van proefpersone teenoor maatuitruiling, te bepaal. Daar is verskeie eenrigtingvariensie-ontledings uitgevoer. Hierdie metode verwys na die statistiese tegniek wat die variensie tussen die gemiddeldes van twee of meer groepe toets en wat gebruik word om die gekombineerde invloed van een onafhanklike veranderlike op een afhanklike veranderlike te meet (Aron & Aron, 1994; Ramabele, 2004). Daar is ook van Scheffé-toetse vir post hoc-vergelykings gebruik gemaak, ten einde enige verskille tussen die verskillende vlakke van die onafhanklike veranderlikes te ondersoek.

7. RESULTATE

7.1 Beskrywende statistiek

Soos gesien kan word in Tabel 2, het daar 249 (49.8%) manlike en 251 (50.2%) vroulike respondente aan die ondersoek deelgeneem, met 'n totaal van 500 respondente. Hiervan was die helfte Afrikaanssprekend en die ander helfte Engelssprekend.

Tabel 2: Frekwensies en persentasies vir die geslag en taal van respondente

	f	%
• Geslag		
Manlik	249	49.8
Vroulik	251	50.2
Totaal	500	100
• Taal		
Afrikaans	250	50
Engels	250	50
Totaal	500	100

Tabel 3: Frekwensies, gemiddeldes en standaardafwykings vir al die veranderlikes

	f	%	Gemiddelde telling op houdingskaal	s
Vlak van opleiding				
Hoërskool nie voltooi	60	12	44.050	15.471
Hoërskool voltooi	216	43.6	42.807	15.815
Voorgraadse tersiêre kwalifikasie	106	21.2	39.670	15.451
Nagraadse tersiêre kwalifikasie	116	23.2	37.845	14.905
Vorige betrokkenheid by seksuele maatuitruiling				
Ja	9	1.8	71.111	28.720
Nee	490	98	40.584	14.777
Geen antwoord	1	0.2		
Vlak van huwelikstevredenheid				
Laag	11	2.2	53.182	23.638
Gemiddeld	38	7.6	54.158	21.158
Hoog	451	90.2	39.749	14.086
Taal				
Afrikaans	250	50	38.057	13.019
Engels	250	50	44.224	17.315

Die steekproef is in vier kategorieë verdeel met betrekking tot hul vlak van opleiding, naamlik hoërskool nie voltooi, hoërskool voltooi, voorgraadse tersiêre kwalifikasie en nagraadse tersiêre kwalifikasie (Tabel 3). Die respondente se gemiddelde telling op die houdingskaal het laer geword hoe hoër hul vlak van opleiding was. Die eerste groep, hoërskool nie voltooi, se gemiddelde telling was 40.050. Die tweede groep, hoërskool voltooi, se gemiddelde telling was 42.807, terwyl die derde groep, Voorgraadse tersiêre kwalifikasie, se gemiddelde telling 39.670 was. Hierteenoor was die laaste groep, nagraadse tersiêre kwalifikasie, se gemiddelde telling 37.845.

Die respondente is versoek om aan te dui of hulle al vantevore by seksuele maatuitruiling betrokke was, al dan nie. 'n Totaal van 9 respondente (1.8%) het aangedui dat hulle wel in die verlede al aan maatuitruiling deelgeneem het. Hierteenoor het 490 respondente(98%) aangedui dat hulle nog nooit vantevore daaraan deelgeneem het nie, terwyl een respondent nie die vraag beantwoord het nie. Die gemiddelde houdingtelling van dié wat al vantevore aan maatuitruiling betrokke was, was hoër as dié wat nog nie daaraan deelgeneem het nie (71.111 teenoor 40.584). Alhoewel maatuitruilers maar 'n baie klein deel van die steekproef uitgemaak het, was hul gemiddelde houdingtelling baie hoog.

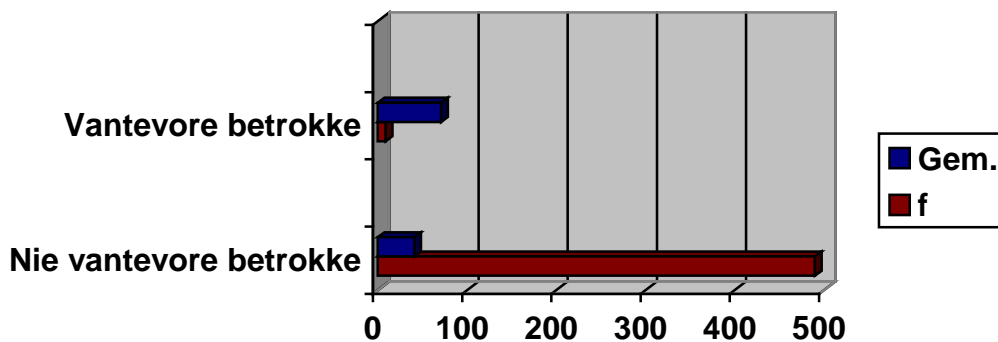
Die vlak van huwelikstevredenheid van respondente is bepaal op 'n skaal van een tot tien. Een respondent (0.2%) het 'n telling van een uit tien aangedui, terwyl twee respondente (0.4%) 'n telling van twee uit tien aangedui het. Hierteenoor het agt respondente elk 'n telling van drie uit tien en vier uit tien onderskeidelik aangedui (1.6% en 1.6% onderskeidelik), terwyl 15 respondente elk 'n telling van vyf uit tien en ses uit tien onderskeidelik aangetoon het (3% en 3% onderskeidelik). 'n Totaal van 38 respondente (7.6%) het aangetoon dat hul vlak van huwelikstevredenheid sewe uit tien is, met 91 (18.2%) wat aangedui het dat dit agt uit tien is. Hierteenoor het 89 (17.8%) 'n telling van nege uit tien aangedui, teenoor 233 (46.6%) wat aangedui dat hul vlak van huwelikstevredenheid tien uit tien werd is. Soos gesien kan word in Tabel 3, is hierdie gegewens later in die volgende kategorieë saamgebundel: 1-3 (laag), 4-6 (gemiddeld) en 7-10 (hoog). 'n Totaal van 11 respondente (2.2%) het onder die eerste groep geval, en hul gemiddelde houdingtelling was 53.182, terwyl 38 respondente (7.6%) onder die tweede kategorie geval het, met 'n gemiddelde houdingtelling van 54.158. Die laaste groep se gemiddelde telling was 39.749, en 451 respondente (90.2%) het onder hierdie kategorie geval.

'n Totaal van 250 Afrikaanse en 250 Engelse respondente was by die studie betrek. Die Engelssprekende respondente het 'n hoër gemiddelde telling (44.224) op die houdingskaal behaal as Afrikaanssprekende respondente (38.057).

Van die 500 proefpersone het nege aangedui dat hulle al vantevore by seksuele maatuitruiling betrokke was, en het hulle 'n gemiddelde houdingtelling van 71.111 behaal, soos gesien kan word in Figuur 1. Hierteenoor het 490 proefpersone aangedui

dat hulle nog nie tevore daaraan deelgeneem het nie, en was hierdie groep se gemiddelde telling op die houdingskaal 40.583, wat, soos verwag kan word, laer is as dié van die maatuitruilers. Een proefpersoon het nie die vraag beantwoord nie. Aangesien die maatuitruilersgroep so klein was (1.8% van die totale steekproef), word daar aanbeveel dat hierdie gegewens met groot versigtigheid benader word.

In die algemeen kan gesê word dat die groep as geheel redelik negatief teenoor seksuele maatuitruiling is, omdat die gemiddelde tellings heelwat laer as die teoretiese gemiddelde van 70 is. Slegs die groep wat vantevore by maatuitruiling betrokke was, se gemiddelde telling is hoër (71.111), waar N=9.

Figuur 1: Frekwensie en gemiddelde houdingtellings van nie-maatuitruilers teenoor dié van maatuitruilers

Tabel 4: Frekwensies vir die geslag en taal van proefpersone wat vantevore betrokke was by maatuitruiling

	Taal		Totaal
	Afrikaans	Engels	
Geslag			
Manlik	3	2	5
Vroulik	1	3	4
Totaal	4	5	9

Soos gesien kan word in Tabel 4, het die groep wat aangedui het dat hulle al vantevore aan maatuitruiling deelgeneem het, bestaan uit drie (33.3%) Afrikaanssprekende en

twee (22.2%) Engelssprekende mans, teenoor een Afrikaanssprekende vrou (11.1%) en drie Engelssprekende vroue (33.3%).

7.2 Inferensiële statistiek

Ten einde die effek van vlak van opleiding, vorige betrokkenheid by seksuele maatuitruiling, vlak van huwelikstevredenheid en taal op die respondente se houdings teenoor seksuele maatuitruiling te bepaal, is 'n faktoriale variansie-ontleding uitgevoer. In die gevalle waar daar beduidende verskille voorgekom het, is eenrigting-variensie-ontledings ook uitgevoer. Daar is ook van Scheffé-toetse vir post hoc-vergelykings gebruik gemaak, sodat enige verskille tussen die verskillende vlakke van die onafhanklike veranderlikes ondersoek kon word. Vir die doel van die betrokke studie word beduidendheid op die 1%-peil ($p \leq .01$) aangedui.

Tabel 5: Faktoriale variansie-ontleding vir houdingskaal met vlak van opleiding, vorige betrokkenheid by seksuele maatuitruiling, vlak van huwelikstevredenheid en taal

		Som van kwadrate	vg	Kwadraat-gemiddeldes	F	Bed .	
Houding	Hoof effekte	Gekombineerd	27283.241	14	1948.803	10.000	.000
		Vlak van opleiding	2078.894	3	692.965	3.556	.014
		Vlak van huwelikstevredenheid	11040.273	9	1226.697	6.295	.000
		Vorige betrokkenheid	6527.743	1	6527.743	33.496	.000
		Taal	5142.739	1	5142.739	26.389	.000
	Model		27283.241	14	1948.803	10.000	.000
	Residueel		94322.763	484	194.882		
	Totaal		121606.004	498	244.189		

Uit die faktoriale variensie-ontleding, voorgestel in Tabel 5, blyk dit dat al die onafhanklike veranderlikes, naamlik vlak van opleiding, vlak van huwelikstevredenheid, vorige betrokkenheid by maatuitruiling asook taal beduidende determinante was van die houdings van proefpersone teenoor seksuele maatuitruiling.

Tabel 6: Eenrigtingvariensie-ontleding vir houdingskaal met vorige betrokkenheid by seksuele maatuitruiling

	Som van kwadrate	vg	Kwadraatgemiddeldes	F	Bed.
Tussen groepe	8236.046	1	8236.046	36.106	.000
Binne groepe	113369.96	497	228.109		
Totaal	121606	498			

Vorige betrokkenheid by seksuele maatuitruiling was hoogs beduidend in die aanduiding van houding teenoor maatuitruiling, soos blyk uit Tabel 6. Volgens die gemiddelde houdingtellings (sien Tabel 3) is diegene wat voorheen betrokke was by maatuitruiling meer positief teenoor die gemete konstruk as diegene wat nog nie voorheen daaraan deelgeneem het nie.

Tabel 7: Eenrigtingvariensie-ontleding vir houdingskaal met vlak van huwelikstevredenheid

	Som van kwadrate	vg	Kwadraatgemiddeldes	F	Bed.
Tussen groepe	8906.834	2	4453.412	19.638	.000
Binne groepe	112707.376	497	226.775		
Totaal	121614.200	499			

Ook vlak van huwelikstevredenheid was 'n hoogs beduidende determinant van houding teenoor seksuele maatuitruiling, soos gesien in Tabel 7. 'n Scheffé-toets is vervolgens uitgevoer om te bepaal tussen watter vlakke die verskille voorkom.

Tabel 8: Beduidende Scheffé-toets-vergelyking vir eenrigtingvariensie-ontleding van houdingskaal met vlak van huwelikstevredenheid

Vlak van huwelikstevredenheid	N	Gem.	Beduidende verskille		
			Laag	Gemiddeld	Hoog
Laag	11	53.182			*
Gemiddeld	38	54.158			*
Hoog	451	39.749			

Soos blyk uit in Tabel 8 is die groep met 'n hoë vlak van huwelikstevredenheid se houding teenoor seksuele maatuitruiling die negatiefste. Die gemiddelde tellings van die ander twee groepe stem baie ooreen, en geen beduidende verskille kom tussen hierdie

twee groepe voor nie. Beduidende verskille het voorgekom tussen die groep met 'n lae vlak van huwelikstevredenheid en die groep met 'n hoë vlak van huwelikstevredenheid, asook tussen die groep met 'n gemiddelde vlak van huwelikstevredenheid en die groep met 'n hoë vlak van huwelikstevredenheid.

Tabel 9: Eenrigtingvariensie-ontleding vir houdingskaal met taal

	Som van kwadrate	vg	Kwadraatgemiddeldes	F	Bed.
Tussen groepe	4755.528	1	4755.528	20.266	.000
Binne groepe	116858.67	498	234.656		
Totaal	121614.20	499			

Soos gesien kan word in Tabel 9, was taal ook, net soos vorige betrokkenheid by seksuele maatuitruiling en huwelikstevredenheid, hoogs beduidend as determinant van proefpersone se houdings teenoor seksuele maatuitruiling. Indien die gemiddelde houdingtellings vergelyk word (sien Tabel 3), is dit duidelik dat Engelssprekendes meer positief teenoor seksuele maatuitruiling staan as Afrikaanssprekendes.

Tabel 10: Eenrigtingvariensie-ontleding vir houdingskaal met vlak van opleiding

	Som van kwadrate	vg	Kwadraatgemiddeldes	F	Bed.
Tussen groepe	2602.791	3	867.597	3.616	.013
Binne groepe	119011.41	496	239.942		
Totaal	121614.20	499			

Uit Tabel 10 is dit duidelik dat vlak van opleiding 'n beduidende determinant van houding teenoor seksuele maatuitruiling op die 1%-peil is. Hoe hoër die respondente se vlak van opleiding, hoe meer negatief is hulle teenoor seksuele maatuitruiling.

Alhoewel vlak van opleiding 'n beduidende determinant van houding teenoor maatuitruiling is (sien Tabel 10), het die Scheffe-toets geen beduidende verskille tussen die vlakke van die veranderlike getoon nie.

7.3 Kwalitatiewe navorsing

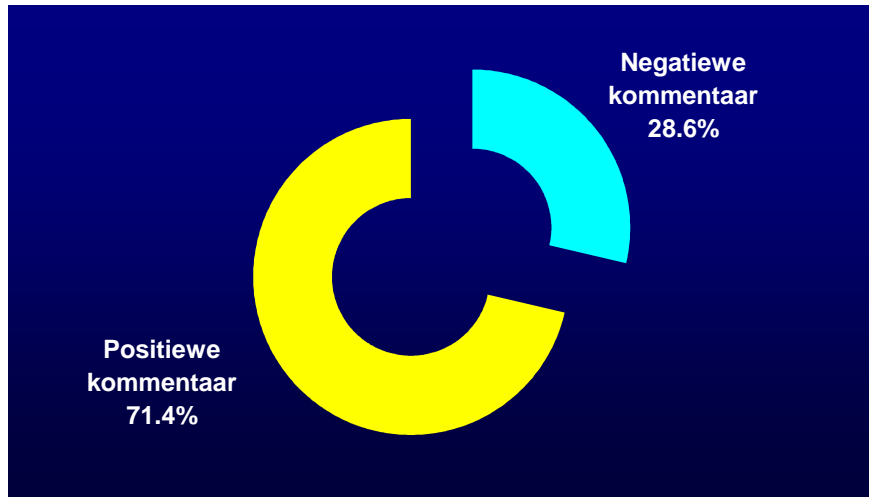
Daar is aan proefpersone wat aangedui het dat hulle vantevore betrokke was by maatuitruiling, die geleentheid gebied om positiewe of negatiewe kommentaar ten opsigte van seksuele maatuitruiling te lewer deur middel van 'n oop vraag. Alhoewel die proefpersone wat aangedui het dat hulle wel in die verlede hieraan deelgeneem het,

maar 'n geringe 1.8% van die totale steekproef uitmaak, word die resultate wat uit hierdie vraag verkry is, voorts bespreek.

Soos gesien kan word in Tabel 11, het een Engelssprekende man (11.1% van die totale maatuitruilers-populasie) aangedui dat hy sy lewensmaat ontmoet het deur middel van seksuele maatuitruiling, terwyl daar deur twee Engelssprekende vroue (22.2%) aangedui is dat maatuitruiling voordelig is slegs vóór die huwelik. Een Afrikaanssprekende man en een Engelssprekende vrou (22.2%) het gevoel dat maatuitruiling bydra tot 'n verbetering van seksuele tegnieke en vaardighede, terwyl een Afrikaanssprekende man (11.1%) weer gevoel het dat maatuitruiling hom gelukkig hou. Hierteenoor het een Engelssprekende man (11.1%) aangedui dat maatuitruiling nadelig is vir 'n gelukkige, bestendige huwelik, terwyl een Afrikaanssprekende man en vrou (22.2%) gevoel het dat deelname aan maatuitruiling tot skuldgevoelens en onsekerheid lei.

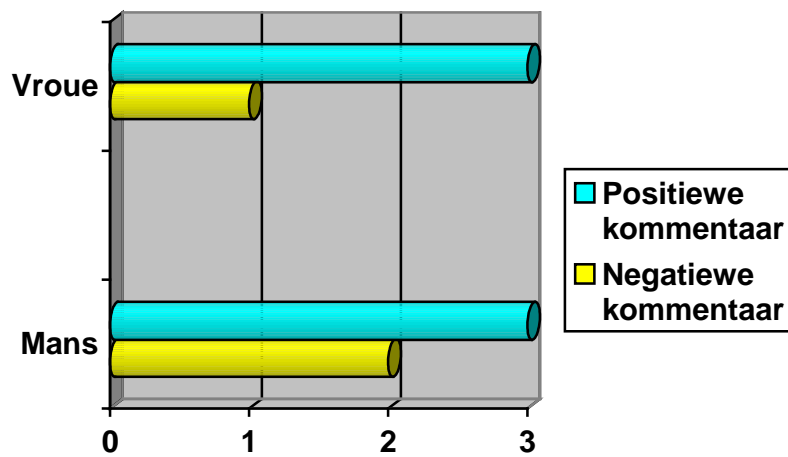
Tabel 11: Positiewe en negatiewe kommentaar wat gelewer is ten opsigte van seksuele maatuitruiling deur proefpersone wat al vantevore daaraan deelgeneem het

Kommentaar		Taal		Totaal
		Afrikaans	Engels	
Het lewensmaat ontmoet deur deelname aan seksuele maatuitruiling	Geslag • Manlik • Vroulik		1	1
Slegs voordelig vóór die huwelik	Geslag • Manlik • Vroulik		2	2
Dra by tot verbetering van seksuele tegnieke en vaardighede	Geslag • Manlik • Vroulik	1	1	2
Skadelik vir 'n gelukkige, bestendige huwelik	Geslag • Manlik • Vroulik		1	1
Hou my gelukkig	Geslag • Manlik • Vroulik	1		1
Lei tot skuldgevoelens en onsekerheid	Geslag • Manlik • Vroulik	1 1		2

Figuur 2: Positiewe kommentaar gelewer ten opsigte van seksuele maatuitruiling teenoor negatiewe kommentaar gelewer deur proefpersone wat al vantevore daaraan deelgeneem het

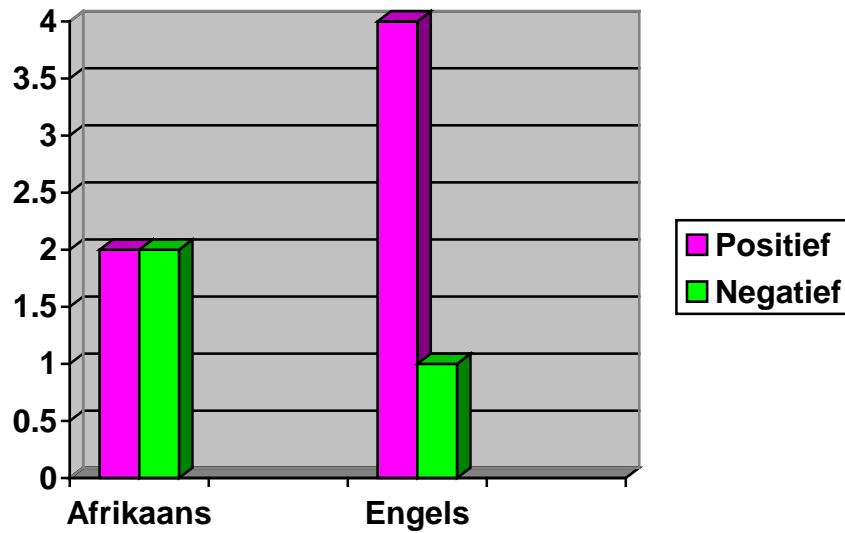
Soos gesien kan word in Figuur 2, is meer positiewe (71.4%) as negatiewe (28.6%) kommentaar met betrekking tot seksuele maatuitruiling gelewer.

Figuur 3: Positiewe en negatiewe kommentaar gelewer deur mans teenoor positiewe en negatiewe kommentaar gelewer deur vroue wat al vantevore aan seksuele maatuitruiling deelgeneem het

Teenstrydig met die gemiddelde houdingtelling van die vroue uit die algemene populasie, is daar meer negatiewe kommentaar deur mans gelewer as deur vroue. Drie

mans en drie vroue het elk positiewe kommentaar gelewer, maar twee mans teenoor slegs een vroue het negatiewe kommentaar gelewer. Dit kan heel moontlik beïnvloed wees deur die feit dat hierdie groep so klein was. Hierdie gegewens is saamgevat in Figuur 3.

Figuur 4: Positiewe en negatiewe kommentaar gelewer deur Afrikaanssprekendes teenoor positiewe en negatiewe kommentaar gelewer deur Engelssprekendes wat al vantevore aan seksuele maaitruiling deelgeneem het

Soos gesien kan word in Figuur 4, is daar meer positiewe kommentaar gelewer deur Engelssprekendes as deur Afrikaanssprekendes. Afrikaanssprekende maaitruilers het weer op hul beurt meer negatiewe kommentaar gelewer as hul Engelssprekende eweknieë.

8. BESPREGING VAN DIE RESULTATE

In 6.1.1 is gepostuleer dat egpare in Bloemfontein se houdings teenoor seksuele maaitruiling van mekaar verskil ten opsigte van sekere biografiese veranderlikes. Hierdie hipotese is bevestig, want daar is bevind dat al die onafhanklike veranderlikes, naamlik vlak van opleiding, betrokkenheid by seksuele maaitruiling, vlak van huwelikstevredenheid en taal belangrike determinante van egpare se houdings teenoor seksuele maaitruiling is. Hiervolgens is seksuele maaitruilers, individue met 'n laer vlak van opleiding, Engelssprekendes asook individue met laer vlakke van huwelikstevredenheid meer positief teenoor seksuele maaitruiling as individue met 'n

hoër vlak van opleiding, nie-maatuitruilers, Afrikaanssprekendes en individue met 'n hoër vlak van huwelikstevredenheid.

Al hierdie bevindings verskil van studies deur onder andere Denfield (1974), Gilmartin (1974, 1975), Jenks (1986, 1998), Levit, (1988), Murstein (1978) en Weiss, 1983). So, byvoorbeeld, het Jenks (1998) bevind dat die meerderheid van seksuele maatuitruilers in die middel- tot hoër-middelklas val. Studies deur Fang (1976), Gilmartin (1975) en Levit (1988) het ook getoon dat maatuitruilers oor die algemeen bo-gemiddelde vlakke van opleiding ontvang het. Hulle beklee ook gewoonlik bestuurs- en professionele poste (Levit, 1988; Murstein, 1978; Weiss, 1983). Alhoewel verskeie navorsers bevind het dat maatuitruiling voordelig vir die huwelik is (Gilmartin, 1974; Gilmartin, 1975; Jenks, 1986), is daar, volgens Jenks (1998), geneig om probleme te ontstaan, wat op hul beurt nadelig op die huwelik sal inwerk. Hierdie probleme sluit jaloesie, angstigheid en die vrees om betrap te word in. Ook volgens Denfield (1974) lei die deelname aan maatuitruiling dikwels tot probleme. Daar bestaan dus beslis meningsverskille ten opsigte van die feit of maatuitruiling voordelig of nadelig teenoor die huwelik is. Volgens Bergstrand en Williams (2000) en Chernus (1980) glo maatuitruilers dat hul huwelike gelukkiger is as dié van nie-maatuitruilers. Hierteenoor is daar maatuitruilers wat hul aktiwiteite as abnormaal beskou (Denfield & Gordon, 1970), wat weer op sy beurt daartoe aanleiding kan gee dat die maatuitruilende egpaar se huwelikstevredenheid verlaag. Persoonlike voorkeur skyn die bepalende faktor te wees om te bepaal of paartjies die aktiwiteit geniet en daarmee sal volhou, of nie (Denfield, 1974). As gevolg van die feit dat hierdie ondersoek die eerste van sy soort is, is daar nog nie vantevore 'n studie uitgevoer om te bepaal hoe seksuele maatuitruilers van mekaar verskil ten opsigte van taal nie, of hoe taal die houdings van proefpersone ten opsigte van seksuele maatuitruiling beïnvloed nie.

Die onderhawige studie se bevindings is dus teenstrydig met dié van vroeëre oorsese ondersoeke. Hierdie teenstrydighede kan moontlik toegeskryf word aan kultuurverskille wat tussen lande bestaan. 'n Verdere bevinding van die ondersoek is dat die groep as geheel baie negatief teenoor seksuele maatuitruiling is. Al die gemete veranderlikes se gemiddeldes is beduidend laer as die teoretiese gemiddeld van 70 van die meetinstrument (sien 6.2.3.1), uitgesonderd die groep wat al by seksuele maatuitruiling betrokke was en vanselfsprekend meer positief daarvoor sal wees. Dit illustreer 'n groot

afkeur in hierdie tipe aktiwiteit. 'n Verklaring hiervoor is dat Bloemfontein steeds 'n bakermat van die Christelike geloof is en derhalwe die huwelik as 'n heilige instelling van God beskou. Die meerderheid mense is gereelde kerkgangers, wat moeilik aan sulke egbreuk-praktyke sal deelneem.

Wanneer na die definisie vir houdings deur Eagly en Chaiken (1993) gekyk word, blyk dit dat 'n houding 'n sielkundige neiging is wat deur die beoordeling van 'n spesifieke entiteit met 'n graad van goedkeuring of afkeuring uitgedruk word. In die onderhawige studie is die spesifieke entiteit (seksuele maatuitruiling) met duidelike afkeur beoordeel. Verder dui die funksies wat houdings vervul onder andere daarop dat die groep as geheel voel dat hulle geen beloning uit hierdie gedrag gaan kry nie. Die grootste funksie van houdings vir die proefpersone in hierdie ondersoek is waarskynlik dat hul negatiewe houdings teenoor seksuele maatuitruiling 'n uitdrukking van hul waardestelsel is. Hierdie tipe gedrag pas nie in by die doelwitte wat hulle vir hul lewens stel nie.

9. GEVOLGTREKKING

Die navorser wou met hierdie studie vasstel wat die effek van vlak van opleiding, betrokkenheid by seksuele maatuitruiling, vlak van huwelikstevredenheid en taal op egpare se houdings teenoor seksuele maatuitruiling is. Die bevindings wat verkry is, is die eerste van hul soort in Suid-Afrika. Geen navorsing oor hierdie onderwerp is nog ooit in hierdie land uitgevoer nie, derhalwe is 'n groot taak deur die navorser verrig. Die onafhanklike veranderlikes wat gebruik is om hul effek op die proefpersone se houdings teenoor seksuele maatuitruiling te bepaal, het almal hoogs beduidende resultate opgelewer, en toekomstige navorsers sal dit in ag moet neem wanneer studies van hierdie aard onderneem word.

Slegs 'n klein persentasie van die respondente het aangetoon dat hulle voorheen by seksuele maatuitruiling betrokke was, en hulle was baie positief teenoor die aktiwiteit. Die res van die steekproef was egter baie negatief teenoor die konstruk. Daar kan meer as een verklaring hiervoor wees, maar die navorser is van mening dat dit daaraan toegeskryf kan word dat Bloemfontein nie 'n groot stad is nie, en dat tradisionele waardes steeds aangehang word. Hierdie waardes lê aan die kern van hul menswees, wat hul verbintenis met en integriteit teenoor die geloof wat hulle bely, weerspieël. Taal is ook uitgewys as beduidende veranderlike, met Engelsspreekendes wat meer positief

teenoor hierdie gedrag staan as Afrikaanssprekendes. Dit kan moontlik toegeskryf word aan die konserwatiewe verlede van Afrikaners, waar geloofs- en gesinswaardes 'n groot rol gespeel het. Dit is dan ook nie onverwags dat huwelikstevredenheid as beduidende determinant identifiseer is nie, aangesien beide Afrikaans- en Engelssprekende inwoners van Bloemfontein gereelde kerkgangers is, en die Christelike geloof die huwelik as 'n heilige instelling van God beskou. Dit wil ook voorkom asof tersiêre instansies in Suid-Afrika daarin slaag om Christelike waardes aan studente oor te dra, aangesien die respondente in hierdie ondersoek meer geneig is om die aktiwiteit af te keur indien hulle tersiêre onderrig ontvang het, wat 'n hartverblydende waarneming is.

Volgens die resultate van hierdie studie is dit dus duidelik dat positiewe houdings van egpare teenoor 'n alternatiewe lewenstyl, soos seksuele maatuitruiling, nie beduidend besig is om in Bloemfontein pos te vat nie, en dat die beskouing van die tradisionele huwelik in die breër terme, om seksuele maatuitruiling ook in te sluit, nie nou hier geld nie. Hierdie breër terme skyn dikwels teen die Christelike geloof en beginsels te wees, waar die huwelik as heilige instelling van God beklemtoon word.

10. TEKORTKOMINGE EN AANBEVELINGS

Na aanleiding van hierdie navorsing kan die volgende punte van kritiek en gepaardgaande aanbevelings gemaak word:

- Die literatuur wat in hierdie ondersoek gebruik is, is meestal verouderd en moontlik nie meer van toepassing om die samelewing nie. Nuwe navorsing in verband met maatuitruiling is dringend nodig sodat gegewens op datum kan kom.
- Suid-Afrikaanse navorsing in verband met maatuitruiling is dringend nodig om uit te vind wat die huidige stand van sake is. Feite soos die voorkoms van maatuitruiling in Suid-Afrika is tans onbekend, en gegewens wat wel in verband met maatuitruiling bekend is, is afkomstig uit die buiteland.
- Al die proefpersone is uit Bloemfontein afkomstig. As gevolg van sosiale verskille mag dit daartoe lei dat die bevindings nie noodwendig na die algemene populasie veralgemeen kan word nie. 'n Landswyse studie word dus aanbeveel.
- Vraelyste is in proefpersone se posbusse gelaat. Dit kan dus nie gewaarborg word dat alle proefpersone wel wit was nie. Daar word egter 'n kruis-kulturele

ondersoek aanbeveel, aangesien die samelewing in Suid-Afrika so uiteenlopend van aard is.

- Hierdie studie het slegs die houdings van die algemene populasie teenoor maatuitruiling ondersoek. Daar word aanbeveel dat 'n groter poging aangewend word om maatuitruilers self by die studie te betrek.
- Die oogmerk van hierdie ondersoek was om die houdings van Afrikaans- en Engelssprekende egpare in Bloemfontein met mekaar te vergelyk. Aangesien soortgelyke navorsing in hierdie verband nie opgespoor kon word nie, moet daar dus in gedagte gehou word dat 'n leemte bestaan in verband met bestaande literatuur.

11. BIBLIOGRAFIE

Aron, A. & Aron, E.N. (1994). *Statistics for South Africa*. Eagle Wood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Baron, R.M., Graziano, W.G. & Stangor, C (1991). *Social psychology*. Fort Worth: Holt, Rinehart and Winston.

Bartell, G.D. (1970). Group sex among the mid-Americans. *The Journal of Sex Research*, 6, 113-130.

Bartell, G.D. (1971). *Group sex*. New York: Wyden.

Bell, R.R. (1971). Swinging: The sexual exchange of marriage partners. *Sexual Behaviour*, 1, 70-79.

Bergstrand, C. & Williams, J.B. (2000). Today's alternative marriage styles: The case of swingers, verkry op 15 Maart 2004, www.ejhs.org/volume3/swing/body.htm.

Bernardes, J. (1997). *Family studies: an introduction*. London: Routledge.

Bumpass, L.L., Sweet, J.A. & Cherlin, A. (1991). The role of cohabitation in declining rates of marriage. *Journal of Marriage and the Family*, 53, 913-927.

Buunk, B.P. & van Driel, B. (1989). *Alternative lifestyles and relationships*. Newbury Park: Sage.

Chernus, L.A. (1980). Sexual mate swapping: A comparison of "normal" and "clinical" populations. *Clinical Social Work Journal*, 2(8), 120-130.

Denfield, D. & Gordon, M. (1970). The sociology of mate swapping: Or the family that swings together clings together. *The Journal of Sex Research*, 6(2), 85-100.

Denfield, D. (1974). Dropouts from swinging. *The Family Coordinator*, 1(23), 45-48.

Donovan, P. (1999). The decline of the traditional family. *University of Buffalo Reporter*. Verkry op 26 Desember 2001, <http://www.sciam.com/1999/1200issue/1299numbers.html>

Eagly, A. & Chaiken, S. (1993). *The psychology of attitudes*. New York: Harcourt Brace.

Fang, B. (1976). Swinging: in retrospect. *The Journal of Sex Research*, 12(3), 220-237.

Fazio, R.H. , Shook, N.J. & Eiser, J.R. (2004). Attitude formation through exploration: Valence Asymmetries. *Journal of Personality and Social Psychology*, 87, 293-311.

Fishbein, M. & Ajzen, I. (1975). *Belief, attitude, intention and behavior*. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley Publishing Company.

Gilmartin, B.G. (1974). Sexual deviance and social networks: A study of social, family, and marital interaction patterns among co-marital sex participants. Verkry uit Smith, J.R. & Smith, L.G. (red.). *Beyond monogamy: Recent studies on sexual alternatives in marriage*. Baltimore: John Hopkins Press.

Gilmartin, B.G. (1975). That swinging couple down the block. *Psychology Today*: 8, 54-58.

Huysamen, G.K. (1983). *Beskrywende statistiek vir die sosiale wetenskappe (2de uitg.)*. Pretoria: Academica.

Huysamen, G.K. (1993). *Metodologie vir die sosiale en gedragswetenskappe*. Johannesburg: International Thomson Publishing.

Jenks, R.J. (1986). *A further analysis of swinging*. 'n Ongepubliseerde manuskrip.

Jenks, R.J. (1992). Fear of AIDS among swingers. *Annals of Sex Research*, 5, 227-237.

Jenks, R.J. (1998). Swinging: a review of the literature. *Archives of Sexual Behavior*, 27(5), 507-514.

Key, J.P. (1997). Research design in occupational education, verkry op 26 Julie 2006, www.okstate.edu/ag/agedcm4h/academic/aged5980a/5980/newpage17.htm.

Kraus, S.J. (1995). Attitudes and prediction of behaviour: A meta-analysis of the empirical literature. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21, 58-75.

Levitt, E.E. (1988). Alternative life style and marital satisfaction: A brief report. *Annals of Sex Research*, 1, 455-461.

Murstein, B.I. (1978). *Exploring Intimate Lifestyles*. New York; Springer.

Murstein, B.I., Case, D. & Gunn, S.P. (1985). Personality correlates of ex-swingers. *Lifestyle: A Journal of Changing Patterns*, 1(8), 21-23.

Odendaal, F.F., Schoonees, P.C., Swanepoel, C.J., Du Toit, S.J. & Booyen, C.M. (1992). *Verklarende handwoordeboek van die Afrikaanse taal*. Johannesburg: Perskor.

O'Neill, N. & O'Neill, G. (1972) *Open Marriage, A New Lifestyle for Couples*. New York: M. Evans & Company, Inc.

Palson, C. & Palson, R. (1972). Swinging in wedlock. *Society*, 9, 28-37.

Popenoe, D. (1993). American family decline, 1960-1990: A review and appraisal. *Journal of Marriage and the Family*, 55, 527-555.

Quinley, H. (1988). The new facts of life: Heterosexuals and AIDS. *Public Opinion*, 11, 53-55.

Ramabele, T. (2004). *Attitudes of the elderly towards euthanasia: a cross-cultural study*.
Magisterverhandeling, Universiteit van die Vrystaat.

Rubin, R.H. (2001). Alternative lifestyles revisited, or whatever happened to swingers,
group marriages or communes? *Journal of Family issues*, 22(6),
711-712, 723-724.

Smith, E.R. & Mackie, D.M. (1995). *Social psychology*. New York: Worth Publishers.

Spanier, G.B. & Cole, C.L. (1975). Mate swapping: Perceptions, value orientations and
participation in a Midwestern community. *Archives of Sexual Behavior*, 4(2), 143-159.

Stephan, C.W. & Stephan, W.G. (1990). *Two social psychologies (2nd ed.)* Upper Saddle
River, New Jersey: Prentice Hall.

Stinnet, N. & Birdsong, C.W. (1978). *The family and alternative lifestyles*. Chicago:
Nelson-Hall.

Symonds, C. (1968). *Pilot study of the peripheral behavior of sexual mate-swappers*.
Magisterverhandeling, Universiteit van Kalifornië.

Taylor, S.E., Peplau, L.A. & Sears, D.O. (2003). *Social Psychology (11th ed.)* New
Jersey: Prentice Hall.

Thornton, A. (1989). Changing attitudes toward family issues in the United States.
Journal of Marriage and the Family, 51, 873-893.

Tubbs, S.L. & Moss, S. (1994). *Human communication*. Singapore: McGraw-Hill.

Underwood, M. (2003). Introductory models and basic concepts: meaning, verkry op 23
Junie 2006, www.cultsock.ndirect.co.uk/MUHome/cshtml/introductory/sendif.html

Van Rooyen, H. (2002). *'n Kruis-kulturele ondersoek na voorspellers van jong volwassene studente se houdings teenoor die huwelik*. Magisterverhandeling, Universiteit van die Vrystaat.

Weiss, D. (1983). *Contemporary families and alternative lifestyles*. Newbury Park: Sage.

Worchel, S., Cooper, J., Goethals, G.R. & Olson, J.M. (2000). *Social psychology*. Australië: Wadsworth Thomson Learning.

Worldwide HIV and AIDS statistics. Verkry op 11 Februarie 2007,
<http://www.avert.org/worldstats.htm>

BYLAAG A

UNIVERSITEIT VAN DIE VRYSTAAT

Instruksies:

- Bestudeer elke item
- Antwoord elke vraag deur 'n kruisie (X) op EEN van die ses strepies te maak
- Antwoord die vrae asb. eerlik

MY HOUDING TEENOR SEKSUELE MAATUITRUILING:

			Vir kantoorgebruik
1.	Sosiaal aanvaarbaar	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _ : _	Sosiaal onaanvaarbaar
2.	Sleg	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _ : _	Goed
3.	Nadelig vir die huwelik	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _ : _	Voordelig vir die huwelik
4.	Opwindend	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _ : _	Vervelig
5.	Gevaarlik	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _ : _	Veilig
6.	Beskaaf	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _ : _	Primitief
7.	Sedelik voortreflik	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _ : _	Sedelik onvoortreflik
8.	Owerspel	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _ : _	Wedersydse instemming
9.	Natuurlik	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _ : _	Onnatuurlik
10.	Vuil	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _ : _	Skoon
11.	Verstaanbaar	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _ : _	Onverstaanbaar
12.	Liefdevol	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _ : _	Haatdraend
13.	Oppervlakkig	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _ : _	Intiem
14.	Ongemaklik	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _ : _	Gemaklik
15.	Moreel	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _ : _	Immoreel
16.	Gedwonge	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _ : _	Vrywillig
17.	Konserwatief	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _ : _	Liberaal
18.	Fisiek	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _ : _	Emosioneel
19.	Selfsugtig	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _ : _	Onselfsugtig
20.	Hemel	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _ : _	Hel

Blaai asb. om

MERK ASB DIE TOEPASLIKE BLOKKIE MET 'N KRUISIE (X)

Vir kantoorgebruik

1.	Geslag:	Manlik ☐	Vroulik ☐
2.	Huistaal:	Afr. ☐	Eng ☐
3.	Ouderdom (in jare):	_____	
4.	Kerkbywoning:	Nooit	☐
		Selde (minder as 1 keer per maand)	☐
		Soms (meer as 1 keer per maand)	☐
		Gereeld (1 Keer per week)	☐
		Baie gereeld (2 Keer per week)	☐
5.	Vlak van opleiding:	Sekondêr (Hoërskool nie voltooi)	☐
		Sekondêr (Matriek)	☐
		Voorgraadse tersiêre kwalifikasie	☐
		Nagraadse tersiêre kwalifikasie	☐
6.	Vlak van huwelikstevredenheid: (waar 1 = baie ongelukkig en 10 = baie gelukkig)	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 _ : _ : _ : _ : _ : _ : _ : _ : _ : _	
7.1	Was u al vantevore betrokke by seksuele maatuitruiling?	1.Ja ☐ 2.Nee ☐	
7.2	Indien u 'Ja' geantwoord het by 10.1, watter positiewe en/of negatiewe kommentaar sal u lewer met betrekking tot seksuele maatuitruiling?	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	

UNIVERSITY OF THE FREE STATE

Instructions:

- Read every item
- Answer each question by making a cross (X) on one of the six stripes
- Please answer the questions honestly

MY ATTITUDE TOWARDS SEXUAL MATE SWINGING:

			For office use
1.	Socially acceptable	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _	Socially unacceptable
2.	Bad	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _	Good
3.	Disadvantageous towards marriage	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _	Advantageous towards marriage
4.	Exciting	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _	Boring
5.	Dangerous	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _	Safe
6.	Civilised	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _	Primitive
7.	Morally transcendent	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _	Morally perverse
8.	Adultery	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _	Mutual agreement
9.	Natural	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _	Unnatural
10.	Dirty	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _	Clean
11.	Understandable	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _	Not understandable
12.	Loving	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _	Malicious
13.	Superficial	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _	Intimate
14.	Uncomfortable	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _	Comfortable
15.	Moral	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _	Immoral
16.	Enforced	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _	Voluntary
17.	Conservative	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _	Liberal
18.	Physical	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _	Emotional
19.	Selfish	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _	Unselfish
20.	Heaven	1 2 3 4 5 6 _ : _ : _ : _ : _	Hell

Please turn the page

MARK THE APPROPRIATE BLOCK WITH A CROSS (X)

For office use

1.	Sex:	Male ☐	Female ☐									
2.	Home language	Afr ☐	Eng ☐									
3.	Age (in years)	_____										
4.	Church attendance:	Never		☐								
		Seldom (less than once a month)		☐								
		Sometimes (more than once a month)		☐								
		Regularly (once a week)		☐								
		Very regularly (twice a week)		☐								
5.	Level of training:	Secondary (did not complete high school)		☐								
		Secondary (completed high school)		☐								
		Pre-graduate tertiary qualification		☐								
		Postgraduate tertiary qualification		☐								
6.	Level of marital satisfaction: (where 1= very unhappy and 10= very happy)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
		_	:	_	:	_	:	_	:	_	:	_
7.1	Were you involved with mate swinging in the past?	1. Yes ☐	2. No ☐									
7.2	If your answer at 10.1 was "yes", what positive and/or negative comments will you make with regards to sexual mate swinging?											

